

תשורה

מזכרת משמחת הנישואין של

הרה"ת שניאור זלמן ודבורה לאה שיחיו

גרינברג

י"ד תמוז תשע"ה

כפר חב"ד

הערט א'מעשה

יוסף יצחק קמינצקי

לקט כתבות

כך הציל הרבי את יהדות רוסיה מהשמדה

המשאיות עמדו מוכנות להובלת היהודים אל הלא נודע בסיביר. המטרה: השמדת מיליוני יהודי רוסיה, בדיוק כפי שעשו הנאצים עשר שנים לפני כן. סטלין ידע שהפעם ארה"ב לא תשב בחיבוק ידיים לנוכח השמדת היהודים, לכן ציווה להגן על מוסקבה באלפי טילים נגד מטוסים. הוא ידע שבכך הוא פותח במלחמת עולם שלישית. הוא היה מוכן לכך - הפצצה הגרעינית הייתה מוכנה לפעולה. בפורים ביטל הרבי את הגזירה האיומה.

שנת תשי"ג. השמועות תמיד רחפו: כהמשך ל"משפט הרופאים", בו נרקמה עלילת דם על רופאים יהודים, התכונן סטלין להגלות את כל יהודי רוסיה לסיביר. המשפט עורר גל אנטישמי איום בכל רחבי רוסיה, והוא היווה כעין הקדמה לגזירת הגירוש שהתכוון סטלין לבצע. הרבה דיו נשפך על אותה פרשה וגם ספרים רבים נכתבו על גזירת הגירוש שתכנן סטלין. אבל כנראה שכל אותם כותבים לא ידעו את כל האמת על אותו גירוש.

בתקופה האחרונה קמו חוקרים אובייקטיביים שחושפים פרשיות מזעזעות הקשורות בשלטון הטרור הסטליניסטי. אחת הפרשיות המזעזעות ביותר שנחשפה לאחרונה קשורה באותה גזירת גירוש של יהודי רוסיה בשנת תשי"ג. מתברר שהייתה זו גזירה מצמררת ואיומה הרבה יותר ממה שהיה ידוע עד עתה. ממסמכים רבים שהתגלו לאחרונה מתברר שמטרתו של סטלין לא הייתה להגלות את היהודים לסיביר בלבד, מטרתו הסופית הייתה להביא לחיסולם הפיסי של מיליוני היהודים ברוסיה! ממש כמו הנאצים ימ"ש.

את הפרשה המזעזעת חשף לאחרונה החוקר אדוורד מדזינסקי בספרו "סטלין" שיצא לאור לאחרונה. הספר שהפך לרב-מכר עולמי, הוא פרי מחקר של מדזינסקי בשנים האחרונות, לאחר

שנפתחו לפניו הארכיונים השמורים ביותר ברחבי ברית המועצות לשעבר, ובעיקר ארכיונו הפרטי של סטלין. הוא גם ראיין את שומרי ראשו של סטלין, שעד עכשיו נצרו את פיהם ולא סיפרו לאיש את מה שראו ושמעו בסביבתו הקרובה של העריץ האיום.

הגזירה האיומה של השמדת היהודים הייתה אמורה לצאת לדרך ביום י"ח אדר תשי"ג.

וכך כותב מדזינסקי:

... עם סיומה של מלחמת העולם השנייה אמר סטלין: "מלחמת העולם הראשונה שחררה מדינה אחת משעבוד קפיטליסטי. השנייה יצרה את המערכת הסוציאליסטית. השלישית תחסל את האימפריאליזם לנצח. אנחנו נפתח במלחמה ואנחנו נסיים אותה. 'החלום הגדול' שהאל לנין הוריש לנו, יתגשם.

הפצצה הגרעינית החדשה החזקה יותר נוסתה בהצלחה. עוצמתה הייתה פי עשרים מן הפצצה שהוטלה על הירושימה. לא היה נשק דומה לזה בעולם. סטלין גם פקד להשלים את מערך הטילים להגנת מוסקבה. הוחלט לכתר את מוסקבה בעוצבות חמושות בטיילים בליסטיים רבים די הצורך להפיל כל מטוס שיטוס לכיוון העיר. נבנו שני מעגלי בטון ענקיים וסביבם הוצבו הטילים. בכל עמדה היו שש מאות טילים. ניתן לשגר עשרים טילים בו-זמנית. המערכת החלה פועלת. הכל היה מוכן. נשק-העל והצבא החזק ביותר בעולם, שעדיין לא שכח את אמות ההריגה.

הקורבנות המיועדים המתונו לגורלם בהכנעה. פחד מוחלט שיתק אותם. האווירה התחממה והלכה. נשים בחנויות העליבו נשים יהודיות שעמדו בתור, ואיימו עליהן. מיום ליום ציפו הבריות שיקרה משהו נורא. האות המבשר רע ניתן בפברואר.

החל גל חדש של היסטריה אנטישמית. יהודים פוטר, הוכו ברחובות. בשלהי פברואר פשוט שמועות במוסקבה שהיהודים יגורשו לסיביר. כמו בימי הנאצים ניסו היהודים להרגיע את עצמם. אחד היהודים שאל: "כמה קרונות ידרשו?" ומיד ענה בעצמו: "לא, הוא פשוט לא יכול לעשות זאת."

האחראים על הבתים הכינו רשימות של יהודים. התאריך היה ידוע להם. בסיביר ובקזחסטן עדיין מצביעים על שרידים של צריפי עץ בעלי קירות דקים, בלי הסקה, שבהם נועדו מיליוני היהודים לחיות – או, ליתר דיוק למות.

מדוע רצה סטלין בהשמדת היהודים? הוא הרי ידע שארה"ב לא תשב בחיבוק ידיים. התשובה היא, כן, הוא רצה לפתוח במלחמה גדולה נגד המערב. המלחמה האחרונה שתהרוס את הקפיטליזם. "מלחמת קודש" הייתה זו בעיניו, שסימתה תהיה "מגרו את הרוע העולמי של הקפיטליזם, מחצו את הסוכן שלו – היהדות הבינלאומית!"

התעמולה של סטלין הכריזה השכם והערב שאמריקה היא התגלמות הרוע הזה. משום כך חיפש עילה לעימות עם ארצות הברית. הרודן הזקן החליט להגשים את "החלום הגדול" בעזרת היהודים.

צבאו שחושל במלחמת העולם השנייה היה עכשיו החזק ביותר בעולם. האמריקאנים פיגרו אחריו. עיר הבירה הייתה מוגנת על ידי טבעת של בסיסי טילים. איך יכול "הטורף הגדול", שהרגיש כי קצו קרוב, להחמיץ את ההזדמנות האחרונה להגשים את "החלום הגדול".

זאת הייתה תוכניתו השטנית של סטלין ימ"ש.

* * *

הרבי מבטל גזירת סטלין

פורים תשי"ג. התוועדות של הרבי. באותה התוועדות היו אירועים יוצאי-דופן: הרבי אמר שני מאמרים בהתוועדות אחת! המאמר הראשון, בתחילת ההתוועדות, היה "ויהי אומן את הדסה". לאחר שחלפו כמה שעות עם הרבה שיחות וניגונים, פתאום היה ניכר על פניו של הרבי שרצונו לומר מאמר נוסף. טביעת עינם של החסידים הבחינה בהבעה של רצינות ודביקות, ואפילו חיוורון, שהייתה נסוכה על פניו של הרבי בשעת ההכנה לאמירת המאמר.

לפתע פתח הרבי ואמר:

"כשהפילו את הצאר ברוסיה, נערכו בחירות לממשלה. החסידים קיבלו אז הוראה להשתתף בבחירות ולהצביע עבור מועמד מסוים. ההוראה של הרבי הגיעה לאחד החסידים שהיה מופשט מהוויות העולם, ולא ידע בכלל מה מתרחש במדינה. אבל כיוון שהתקבלה וראה מהרבי, הלך לקיים אותה בדחילו ורחימו. הוא טבל במקווה, לבש בגדי שבת, חגר את הגארטיל וצעד למקום ההצבעה. כשהגיע, לא ידע מה בדיוק עליו לעשות. החסידים שנכחו במקום לימדו אותו מה לעשות וכיצד לבחור.

אחרי שהסתיימו הבחירות באותו מקום, נעמדו הנוכחים וצעקו בקול גדול: 'הו-רה, הו-רה' (קריאת ניצחון שנהוגה ברוסיה). גם החסיד, שלא הבין את פשרה של אותה צעקה, הצטרף למקהלה הגדולה וצעק יחד אתם 'הוא-רע, הוא רע, הוא-רע'.

הרבי סיים את הסיפור כשהוא מכריז בקול רם שלוש פעמים: "הוא רע, הוא רע, הוא רע!". את ההכרזה הזאת אמר הרבי כשהוא בדביקות גדולה, תוך שהוא מצמיד את כפות ידיו זו לזו ומפנה אותם לצד ימין, לצד שמאל ומולו.

תוך כדי המחזה השמימי, רמז הרבי לקהל החסידים שהשתתפו בהתוועדות שגם הם יחזרו על אותה קריאה של "הוא רע". בהתעוררות גדולה קמו כולם כאחד וקראו בקול גדול: "הוא רע, הוא רע, הוא רע!".

מיד אחר כך התחיל הרבי לומר את המאמר השני "על כן קראו לימים האלה פורים". (הרבי הגיה את המאמר והוא מופיע בספר המאמרים ח"ה). תוכנו של המאמר הוא שבדרגת הגורל, דרגת הרוממות של הקב"ה, כולם בהשוואה לגביו, ולכאורה אין הבדל בין המן לישראל. אולם דווקא ממדרגה זו עצמה נמשכה המפלה הגדולה של המן, והישועה הגדולה לעם ישראל. "ואוהב את יעקב ואת עשו שנאתי" – מצד בחירתו העצמית של הקב"ה בישראל, ועי"ז הגורל דלמעלה הי' שליהודים יהי' אורה ושמחה וששון ויקר, ואת המן ואת בניו יתלו על העץ... וזהו שנפל הפור בחודש אדר, החודש שבו נולד מושיען של ישראל... והנס דפורים הי' שגם מצד למעלה מהשתלשלות תלו את המן על העץ, ואז התגלה שגם זה שהכין את העץ מלכתחילה הי' לו לעצמו...

בעת שברכו ברכת המזון אמר הרבי למזכירו הרב חודקוב שיאמר "ועל הניסים" בקול רם. הוא גם ביקש ממנו שמיד אחרי ההתוועדות יכניסו לו את ראשי הפרקים מהשיחות שנאמרו

בהתוועדות.

* * *

הרחק משם, באותה שעה ממש, שעה 4 לפנות בוקר, בדאצ'ה של סטלין ליד מוסקבה. הרודן האכזר עולה על יצועו. לאחר זמן קצר הוא חוטף שבץ מוחי. לאחר מספר שעות מוצאים אותו שומריו שרוע על הרצפה, בתוך שלולית הפרשות, כשהכרתו מעורפלת. חמשה ימים גסס הרודן עד שנפח את רוחו ביום י"ח אדר .

באותו יום, ח"י אדר, ניתנו חיים למיליוני היהודים ברוסיה - הגזירה האיומה הייתה אמורה לצאת לדרכה באותו יום ממש! המוות של סטלין ימ"ש הביא ישועה לעם ישראל.

החוקר מדזינסקי מסיים את מחקרו במילים הבאות (לא נגענו):

ה- 5 במרץ (י"ח אדר) היה היום שהיהודים נועדו לעלות למשאיות. החלק השני של התוכנית שרקם סטלין ייפתח לאלתר: הטרור, הטיהור הגדול, כהכנה למלחמה. וכך יקיץ הקץ על כולם.

5 במרץ היה היום שהוא התכוון להוביל את העולם לאחרית הימים, ולהרוס את העם הנבחר. אבל ה-5 במרץ היה היום שבו יעצום את עיניו לנצח. סוף-סוף הגיע תורו לגלות שאלוקים אכן קיים. "שלח את עמי ויעבדוני ותדע כי אני ה' בקרב הארץ".

ונהפוך הוא: ביום אשר חישב צורר היהודים להשמיד להרוג ולאבד את כל יהודי רוסיה - ביום הזה הפר הקב"ה את עצתו, השמידו ואיבדו מעל פני האדמה.

ח"י אדר צריך להפוך ליום חג ליהודי רוסיה, ביניהם רבים מחסדי חב"ד שחיים בינינו היום, לזכר נס ההצלה המופלאה שחל ביום זה .

"אזכיר על הציון - זאת ברכה אמיתית!"

"אזכיר על הציון" - מי לא זכה לקבל תשובה בלשון זו מהרבי? ! חסידים חשו על בשרם כיצד נושעו אחרי שזכו לקבל "אזכיר על הציון" – כמענה לבעייתם.

שונה במקצת היה המצב בשנים הראשונות לנשיאותו של הרבי. היו כמה מהחסידים המבוגרים שלא היו רגילים לסוג כזה של ברכה, הם הסתופפו בצילם של אדמו"ר הרש"ב ואדמו"ר הריי"צ ומעולם לא שמעו על מענה מעין זה - "אזכיר על הציון".

באותם שנים, בתחילת נשיאותו של הרבי נרתמו אחדים מזקני החסידים והיו לשד"רים (שלוחי דרבנן) עבור "בית-רבינו". הם היו נוסעים מידי שנה בשנה לערים הגדולות ברחבי ארצות-הברית וקנדה "לזרוע רוחניות ולקצור גשמיות" כדי להחזיק את בית-רבינו.

אחד מאותם חסידים היה הרה"ח ר' שניאור-זלמן דוכמן, דמות בולטת בבית-חינו - 770. הוא

נהג מידי שנה לצאת לעיר טורונטו שבקנדה למשך מספר שבועות. ומדוע בחר בעיר טורונטו? כי שם התגוררו בתו מרת רחל וחתנו הרה"ח ר' אליהו ליפסקר.

היה זה בשנת תשי"ב. אחרי ששהה בבית חתנו מספר שבועות ועמד לחזור חזרה לקראון-הייטס, הגיע זוג צעיר לביתו של ר' אלי' ליפסקר וביקשו לשוחח עם ר' זלמן דוכמן. הם סיפרו לו שהם נשואים כבר שבע שנים ועדיין לא נפקדו בזרעא חייא וקיימא, ומכיוון שהוא שד"ר של הרבי הם מבקשים ממנו שהוא בעצמו יבקש עבורם ברכה מהרבי. ר' זלמן הבטיח למלא את מבוקשם.

כאשר חזר ל-770, לא הסתפק ר' זלמן בכתיבת פתק לרבי. הוא רצה לבקש עבורם ברכה באופן אישי. יש לציין שבשנים ההם היו חסידים שהרשו לעצמם להתקרב לרבי בלי כל "הממוצעים" למיניהם. ר' זלמן נעמד בפרוזדור הכניסה של 770 ליד דלת המעלית, בעת שהרבי התפלל תפילת מנחה בבית-המדרש למעלה. כאשר יצא הרבי מתפילת מנחה והלך לעבר חדרו, ניגש אליו ר' זלמן וסיפר לרבי על הזוג מטורונטו ועל בקשתם. הרבי שאל את ר' זלמן לשמם ושם אמם. לאחר שר' זלמן מסר את שמם אמר לו הרבי: "כשאהיה באוהל אזכיר אותם".

"אבל, רבי", פנה ר' זלמן לרבי, "מדוע שהרבי לא ייתן להם ברכה אמיתית?!". הרבי לא ענה לו דבר והמשיך לחדרו.

בשנים ההם לא רק שלא היו SMS, אימייל ופאקס. גם טלפון לא היה. כך שהקשר עם טורונטו היה קשר קטוע ולא יומיומי, והחדשות מטורונטו לא הגיעו לקראון-הייטס.

עברה שנה. ר' זלמן חזר שוב לטורונטו. ביום הראשון לבואו הגיע אותו זוג צעיר לבקר בבית חתנו, כשבידיהם הם מחזיקים תינוקת שנולדה לפני מספר שבועות. בהתרגשות גדולה הם הראו לר' זלמן את התינוקת הקטנה, ואמרו לו שהם יודעים שהיא נולדה בזכות ברכתו של הרבי, "עדיין לא עברה שנה מאז שזכינו לברכתו של הרבי, וכבר נושענו ונולדה בתנו", אמרו לו בני הזוג הנרגשים. הם הודו לר' זלמן על שהיה השליח הטוב, שביקש עבורם את הברכה מהרבי. למרות שלא היו "גבירים גדולים", העניקו לר' זלמן תרומה בסך ח"י דולר (סכום נכבד באותם ימים).

לאחר שר' זלמן חזר לקראון-הייטס הוא מיהר ל-770 כדי לבשר לרבי על לידת התינוקת. הוא נעמד שוב ליד דלת המעלית והמתין לצאתו של הרבי מתפילת מנחה.

כאשר הרבי יצא מהתפילה ניגש ר' זלמן לרבי ואמר: "הרבי בודאי זוכר שבשנה שעברה ביקשתי ברכה עבור זוג צעיר מטורונטו שלא זכו לפרי-בטן. אז אני שמח לבשר לרבי שברכתו של הרבי התקיימה ולזוג נולדה ילדה, בשעה טובה ומוצלחת".

הרבי לא אמר לו דבר והמשיך לעבר חדרו. כאשר עמד הרבי לפתוח את דלת חדרו, הוא הסתובב לעבר ר' זלמן וכשבבת צחוק על שפתיו אמר לו: "נו, ר' זלמן, אזכיר על הציון, היא ברכה אמיתית?!".

(את הסיפור רשמתי מפיו של הרב שמעון לזרוב השליח הראשי למדינת טקסס, ששמע את הסיפור מדודו ר' אלי' ליפסקר ע"ה).

הכלב והחלות

סיפור מופלא על אדמו"ר הזקן לכ"ד טבת

באחת העיירות, שברוסיה הלבנה, התגורר אחד מחסידיו של אדמו"ר הזקן, שהתעסק במסחר בעיירות הסמוכות. מידי יום ראשון היה יוצא לדרכו ועובר עם סחורתו מכפר לכפר ומעיירה לעיירה. בימי שישי, לקראת יום השבת, הקפיד לחזור לביתו, להיות עם בני ביתו ביום השבת. מעולם לא נשאר מחוץ לביתו ביום השבת.

כחסיד של רבינו הזקן, נהג לנוסע לרבי מספר פעמים בשנה. באחד הפעמים, כשנכנס ליחידות לרבינו הזקן, ביקש ממנו הרבי שיספר על עיסוקו. החסיד סיפר לרבי שבכל יום ראשון הוא יוצא לדרכו עמוס בסחורה, עובר ממקום למקום, מציע את מרכולתו, ולקראת שבת הוא חוזר לביתו. לאחר ששמע אדמו"ר הזקן את דבריו אמר לו: "בכל יום ראשון כאשר אתה יוצא לדרך תיקח אתך שלוש חלות".

בהיותו חסיד, לא שאל את הרבי שאלות לשם מה עליו להצטייד בחלות, למרות שמידי יום שישי הוא חוזר לביתו, אבל כאשר הרבי מצווה החסיד מקיים. וכך מידי יום ראשון היה מצטייד בשלוש חלות (בנוסף לצידה לדרך, שהיה לוקח עמו בדרך כלל).

כך נמשך הדבר חודשים רבים. מידי יום ראשון לקח אתו את החלות ובימי שישי היה מחזירם לביתו. כשהרבי מצווה מקיימים, גם כאשר לא מבינים.

ביום שישי אחד, בהיותו רכוב על סוסו בדרכו לביתו, עבר דרך יער. למרות שעשה דרך זו פעמים רבות, סטה עם סוסו לאחד השבילים שביער ותעה בדרכו. הוא ניסה לחזור לדרך המוליכה לביתו, אבל הסתבך ביער העבות ולא הצליח למצוא את דרכו. השעות נוקפות, השבת מתקרבת, והוא הולך ומסתבך. הבין החסיד שהפעם לא יצליח להגיע לביתו לפני יום השבת. הוא חיפש איזה מבנה או בקתה ביער בו יוכל לשהות ביום השבת.

והנה, זמן קצר לפני כניסת השבת הוא הבחין שבמרחק מה עומד מבנה גדול. הוא התקרב לבית, והקיש על הדלת. בעל הבית הגוי פתח את הדלת ושאל את החסיד במה יוכל לעזור לו. סיפר לו החסיד שהוא בדרכו לביתו וכי תעה בדרך והוא מבקש לשהות בביתו עד למחרת בערב בצאת השבת. כשחיוך רחב על פניו אמר לו בעל הבית: "בשמחה, תכנס לבית".

לאחר שהחסיד נכנס לבית סגר הגוי את הדלת על מנעול ובריח, והראה לחסיד את החדר בו ישהה ביום השבת. החסיד הבחין שבחדר, בו הוא אמור לשהות, רובץ לו כלב שחור אדיר ממדים. ביקש החסיד לצאת מהבית ולחפש לו אכסניה ראויה יותר, אבל דלת היציאה הייתה נעולה. "לכאן נכנסים ולא יוצאים!", אמר לו הגוי, כשחיוך ערמומי נסוך על פניו. "הכנס מיד לחדר, יש לך שכן נחמד מאד, ושיהיה לך שבת שלום!", סיים בעל הבית את דבריו "המעודדים", וסגר את דלת החדר מבחוץ.

החסיד תפס מיד לאיזו צרה איומה נקלע. כאשר השכן שלך הוא כלב אימתני, גדול ממדים, ואין לך אפשרות להימלט ממנו, אין סיכויים גדולים לצאת מכאן חי. החסיד הבין שאלו הם הרגעים האחרונים שלו עלי-אדמות. הוא פרץ בככי מר, חזר בתשובה שלימה והחל לומר ווידוי.

בינתיים, כשהבחין החסיד שהכלב התיישב לו בפנית החדר בשקט ובשלווה, הוא נעמד להתפלל תפילת מנחה, ומיד אחריה המשיך בקבלת שבת.

אחרי קבלת שבת, כשראה שהכלב ממשיך לרבוץ בפנינתו בשקט, הוא נזכר שיש באמתחתו שלוש חלות שאפשר לעשות עליהם קידוש. לאחר שמצא בפנינת החדר מעט מים, הוא נטל את ידיו ועשה קידוש בקול גדול כשדמעות זולגות מעיניו. קידוש מרגש כזה הוא מעולם לא עשה. כשהחל לקדש, נעמד הכלב והתקרב אליו. הוא עמד בשקט מוחלט כאילו מקשיב לקידוש.

אחרי הקידוש, כשהחסיד התחיל לבצוע את החלה, החל הכלב לנבוח בקול, ומיד נעמד על רגליו האחוריות, כשברגליו הקדמיות הוא תופס בחוזקה בידו של החסיד. החסיד התחיל ורעד מפחד, אבל הבין שהכלב מעוניין בקצת חלה... הוא פרס לעצמו פרוסה אחת מהחלה ואת היתר, השליך לעבר הכלב. חיש מהר התנפל הכלב על החלה, חיסל אותה במהירות, וחזר לרבוץ בפנינתו.

כמובן, שבחברת 'שכן נחמד' שכזה בחדר, לא עצם החסיד את עיניו כל אותו הלילה. כל הלילה המשיך הכלב לשכב בשקט בפנינת החדר. לא נע ולא זע. למחרת בשבת בבוקר, נעמד החסיד להתפלל תפילת שחרית, בכוונה עצומה ובכיות. לאחר שסיים את תפילתו ניגש ונטל את ידיו לקראת הקידוש שעמד לעשות על שתי החלות הנותרות.

כשהחל לעשות קידוש, נעמד הכלב שוב על רגליו והתקרב לשמוע את הקידוש. לאחר הקידוש, כשבירך ברכת "המוציא", התחיל שוב הכלב לנבוח בקול גדול, נעמד על רגליו האחוריות ונשען ברגליו הקדמיות על החסיד. גם הפעם לקח החסיד פרוסת חלה לעצמו ואת היתר השליך לעבר הכלב. כשסיים לאכול חזר הכלב לפנינתו, ושכב שם בשקט. גם בסעודה השלישית חזר אותו אירוע מוזר עם הכלב.

במוצאי שבת שמע החסיד שהדלת נפתחת מבחוץ. הגוי נכנס לחדר כשבידו מטאטא ואת-חפירה גדול. הוא הגיע לטאטא את עצמותיו של היהודי שהכלב חיסל אותו. כך היה רגיל "לטפל" באורחיו. כשראה שהחסיד עומד על רגליו חי בריא ושלם, רתח מזעם, וצעק לכלב: "תחסל אותו, תחסל אותו!". הכלב לא זז ממקומו. הוא חזר מספר פעמים וצרח על הכלב, אבל הכלב לא התרגש מצעקותיו. כאשר ראה החסיד שהכלב אינו שומע בקול בעליו, הוא הבין שעכשיו הוא כאן בעל-הבית, וכדי להינצל עליו "לעשות מעשה". הוא החל צועק לעבר הכלב "חסל אותו, חסל אותו!". הכלב התנפל על הגוי, תפס בצווארו, הפיל את הגזלן ארצה והרג אותו.

כאשר סיים הכלב את "עבודתו", הוא תפס בשרוול מעילו של החסיד ומשך אותו החוצה, כאומר "בוא אחרי". הוא לקח את החסיד לחצר הבית והחל לחפור ליד אחד העצים. עד מהרה התגלה שם ארגז גדול. כשפתח החסיד את הארגז הופתע לגלות אוצר גדול של מטבעות זהב וכסף. היה זה האוצר שגזל הגוי "מאורחיו" לאחר שרצח אותם.

לאחר שהחסיד הכניס את האוצר לאמתחתו, המשיך הכלב למשוך אותו בשרוולו, והביא אותו לדרך המוליכה מהיער לביתו. מיד לאחר שיצא החסיד מהיער, הוא הבחין שהכלב פשט את רגליו ומת במקום.

כאשר חזר החסיד לביתו הוא הודה לקב"ה על הנס הגדול שעשה עמו, ומיד עשה את דרכו לרבינו הזקן. כאשר נכנס לרבי הוא סיפר לו את כל פרטי האירועים שהתרחשו עמו, והודה לרבי על הנס הגדול שהציל את חייו.

לאחר ששמע את דבריו, גילה לו רבנו הזקן מה עומד מאחורי האירוע המסעיר שעבר: "בכלב

זה התגלגלה, באותה שבת, נשמה של יהודי, שבהיות בחיים לא הקפיד לקדש ביום השבת לפני הסעודה. התיקון של אותה נשמה היה לשמוע ממך קידוש בביתו של הגוי". והרבי סיים את דבריו: "ומכיוון שגרמת לתיקון הנשמה, הביא אותך הכלב לאוצר הגדול. זה היה מתן שכר שהנשמה נתנה לך על התיקון שגרמת לה".

רבנו הזקן ציווה על החסיד לפתוח עסק בכספי האוצר שגילה. הוא עשה חייל רב בעסקיו והיה לאיש עשיר מאד.

(הסיפור המופלא נרשם מפיו של הרב מנחם מענדל גלובובסקי)

ברכת הרב ונס העירוב

רבים טוענים כי בשל 'ירידת הדורות' לא מתרחשים בימינו ניסים ונפלאות. על ניסים בדורות קודמים, טוענים הם, שמענו גם שמענו. אבל לא בדורנו זה הירוד. כיום אין עוד ניסים.

ואני הקטן איני מסכים עם הנחת-יסוד זו. ולראיה אציג בפניכם סיפור חביב המוכיח כי גם בימינו יש ניסים. אמנם לא ניסים של שידוד מערכות הטבע, דוגמת קריעת ים-סוף, פי האתון וכדומה, אבל ניסים קטנים אכן מתרחשים גם בימים טרופים אלו.

לנס שעליו אספר לכם, אני אישית הייתי עד:

אחד הדברים בהם העסקתי את עצמי בעת האחרונה, היה הקמת עירוב בין כפר-חב"ד לצפריה. זאת לאחר שנוכחנו לראות כי רבים מתושבי כפר-חב"ד וצפריה, ובמיוחד אורחים המתארחים בצפריה, נכשלים ומטלטלים בשבת בדרך העוברת בין היישובים; זה מוביל את עגלתו וזה את תינוקו וכו'.

ובכן, לאחר מאמצים רבים השגנו את המימון להקמת העירוב. לפני ביצוע העבודה ביקשנו מהמרא-דאתרא, הרב מרדכי-שמואל אשכנזי, שינחה אותנו מבחינה הלכתית כיצד לבצע את העבודה, כי ישנן שאלות רבות בעירוב העובר מעל רכבת, משום ששטח הרכבת אינו בבעלות כפר-חב"ד, ובנוסף לכך, הרי העירוב צריך לעבור מתחת לכביש המהיר. הרב אשכנזי ישב על המדוכה והוציא פסק-דין מפורט, כשהוא משרטט בפנינו כיצד יש להציב את עמודי העירוב.

לפני שניגשנו לביצוע המשימה ביקש הרב אשכנזי לזמן את אחד מגדולי המומחים בארץ לעירובין, הרב נתן ויינפלד מרחובות, הנחשב למומחה הגדול ביותר בארץ בכל הקשור להקמת עירובין במקומות מסובכים.

בשעה מסוימת קבענו מפגש בין הרב אשכנזי לרב ויינפלד ליד מעבר הרכבת בכפר. החל שם סיעור מוחות הלכתי, שאני הקטן לא הבנתי ממנו דבר וחצי דבר: "מבוא המפולש, כרמלית, לחי וקורה, חצר השותפים, שיתוף במקום עירוב". אלו המושגים ש'עפו' שם.

בסיכום הדיון ההלכתי הסכים הרב ויינפלד לפסק-דינו של הרב אשכנזי, שיש להציב את העירוב משני צדי הכביש המוליך לצפריה.

לאחר שהרבנים הנכבדים סיכמו את הדיון ההלכתי, פנה אלינו הרב וינפלד ואמר: "אמנם את הנושא ההלכתי סיכמנו, אבל תהיה לכם בעיה גדולה לבצע את הצבת עמודי העירוב. היות והעירוב חייב לעבור מעל פסי הרכבת, חייבים לקבל על כך אישור מהנהלת רכבת ישראל, ומניסיוני בעבר אני יודע שייקח זמן רב עד שהנהלת הרכבת תיתן את האישור המיוחל, כי הם לא מעוניינים ש'חוטים' למיניהם ימתחו מעל הרכבות הנוסעות".

נותרנו עומדים מאוכזבים, מבינים כי לפנינו בעיה לא-פשוטה שתזדקק למציאת פיתרון.

הרב אשכנזי נכנס לתוך מכוניתי כדי שאחזיר אותו לביתו. לפני שהספקתי להיכנס לרכב, אני רואה שרכב עוצר לידינו, תוך כדי חריקת בלמים. מתוך הרכב קופץ הנהג, כשלראשו כיפה שחורה גדולה, ובא אלינו במרוצה כשהוא מתנשף ונרגש. הוא פנה לרב אשכנזי ושאל: "האם כבודו הרב אשכנזי? שמעתי שהברכות שכבוד הרב נותן מתקיימות. שמי אמנון, אני חוזר בתשובה ומשתייך לקהילת חב"ד ברחובות. אני רוצה שהרב יברך אותי, את אשתי ואת ילדיי שלומדים בבית-ספר חב"ד". אמנון הרכין את ראשו והרב אשכנזי סמך את ידיו על ראשו והרעיף עליו ברכות מכאן ועד להודעה חדשה...

תוך כדי ברכותיו של הרב אשכנזי אני מבחין שעל הרכב שעצר לידינו מופיע סמל של האגף לבטיחות של רכבת-ישראל.

"מה תפקידך ברכבת-ישראל?", אני שואל את האיש לאחר שסיים להתברך.

"אני פקח בטיחות ברכבת", עונה האיש.

סיפרתי לו על הבעיה שבפניה אנו עומדים. הסברתי כי עלינו להעביר חוט עירוב מעל פסי הרכבת. "מה עושים במקרה כזה?", אני שואל את אמנון.

"הנה האיש שיושב ברכב, שאני משמש לו כנהג, הוא האחראי על בטיחות הרכבת בכל אזור המרכז", אומר לי אמנון, "הוא האיש האחראי על הוצאת אישורים במקרים כמו שלכם. אני אוציא אותו מהרכב ואציג אותו בפני הרב אשכנזי שיברך גם אותו".

כעבור רגע חזר אמנון עם האיש המדובר, הניח על ראשו כיפה, הציג אותו בפני הרב אשכנזי וביקש מהרב שיברך גם אותו. האיש הרכין את ראשו בהכנעה והרב הניח את ידיו את ראשו והרעיף גם עליו ברכות עד בלי די.

לאחר שהסתיימה "מסכת ברכות" סיפרתי לאיש על הבעיה שעלולה לעכב את הקמת העירוב. ללא היסוס השיב מיידית: "עכשיו, כאן במקום, אני נותן לכם את האישור להעביר את חוטי העירוב מעל פסי הרכבת. אבל אנא עשו זאת ביום שישי אחר הצהריים לאחר שהרכבות מסיימות את נסיעתן".

אז זהו, ברכותיו של הרב אשכנזי מנעו סחבת של שנים, ואכן העירוב הוקם מיידית. עכשיו מותר כבר לטלטל מכפר-חב"ד לצפריה וחזרה [אף כי יש להביא בחשבון שזהו עירוב כשר אך לא 'גלאט-כשר', והמהדרין מהססים לסמוך על עירוב כזה].

אז מי אמר שאין ניסים בזמננו...

הנס שהביא את כפר-חב"ד לעולם

יום כ"א באייר נחשב ליום הולדתו של כפר חב"ד. באותו יום בשנת תש"ט שלח כ"ק אדמו"ר הרי"צ את מכתב הייסוד של כפר חב"ד. לא רבים מתושבי הכפר יודעים שהורתו ולידתו של הכפר היו כרוכות בניסים מופלאים שאירעו כשלוש שנים לפני כן.

קיץ שנת תש"ו. חסידי חב"ד סגורים מאחורי מסך-הברזל הסובייטי, תחת שלטונו של העריץ צמא הדם – סטאלין ימ"ש. בשנים ההן הייתה ברית-המועצות, כפי שנקראה אז, סגורה ומסוגרת, אין יוצא ואין בא, מעין בית-סוהר ענק. הניסיונות המעטים שעשו יהודים בודדים לחצות את מסך-הברזל, נחלו כישלון חרוץ. הם נתפסו ונשלחו לשנים רבות של עבודות פרך בערבות סיביר.

כשהסתיימה מלחמת-העולם השנייה, בשנת תש"ה, חידש המשטר הסובייטי את מלחמת החורמה שניהל נגד העם היהודי בכלל ונגד חסידי חב"ד בפרט. חסידי חב"ד שרובם היו מרוכזים בערים טשקנט וסמרקנד נרדפו עד צוואר.

בשנת תש"ו נפתח צוהר קטן. הממשלה הסובייטית אפשרה למאות-אלפי הפליטים הפולנים שנמלטו לרוסיה בימי מלחמת-העולם לחזור למולדתם. בערים רבות ברחבי רוסיה הוקמו משרדים בהם נדרשו האזרחים הפולנים להציג מסמך פולני, ועל פיו ניתנו להם תעודות-מעבר לפולין. ממשלת ברית-המועצות העמידה לרשות הפליטים הפולנים רכבות משא – 'עשלוני' – בהן שבו לפולין.

אחת הערים המרכזיות ממנה יצאו הפליטים לארצם, הייתה העיר לבוב (למברג – בידיש), עיר גדולה באוקראינה, קרובה לגבול הפולני. לכמה מעסקני חב"ד עלה רעיון כי ייתכן ונפתח כאן פתח קטן דרכו יוכלו חסידי חב"ד לצאת לחופשי. ר' לייבל מוצ'קין, צעיר נועז ובעל מרץ, נשלח מסמרקנד ללבוב לבדוק את האפשרויות העומדות בפני חסידי חב"ד כדי להגשים את החלום הבלתי-אפשרי. מוצ'קין העלה בבדיקתו שישנה אפשרות לזייף מסמכים פולניים שעל-ידם יוכלו אנ"ש לצאת את רוסיה. הוא חזר לסמרקנד, ויותר מ-1,000 חסידי חב"ד עשו את דרכם לעיר לבוב.

מיד עם בואם ללבוב הוקם ועד מחתרתי שתפקידו היה להפעיל את 'מפעל הזיוף', שעלותו הכספית הייתה עצומה. בנוסף היו צריכים לשלם תשלומי ענק כשוחד לפקידים שהיו אחראים על מערך ההיסעים מרוסיה לפולין. 'מפעל הזיוף' פעל ללא הרף והנפיק תעודות למאות החסידים שהגיעו ללבוב. הסכנה הייתה איומה. המארגנים אסרו על החסידים להסתובב ברחובות, כי לא הייתה בידם תעודה שהם מתגוררים בעיר, שהייתה עיר-ספר, ששלטו בה כוחות הביטחון הסובייטיים.

העסקנים מקרב אנ"ש, שבראשם עמדו החסידים ר' מענדל פוטרפס, ר' לייבל מוצ'קין, ר' יונה כהן הי"ד ומרת שרה קצנלבוין – ה'מומע שרה', עבדו במסירות-נפש עילאית. סכנת נפשות מוחשית ריחפה מעל ראשי המתעסקים.

סיפורי מופתים התרחשו שם מידי יום ביומו. נביא כאן סיפור קצר אחד שימחיש את מה שעבר על אנ"ש באותם ימים:

יום אחד הלשין אחד התושבים שבבית מסוים מתגוררות משפחות של אנ"ש. כשהגיעו השוטרים לבית, אמרה להם בעלת הבית שבביתה אין איש, אבל אצל בנה מתגוררת משפחה של יהודים שהגיעו לאחרונה ללבוב. השוטרים מיהרו לכתובת שמסרה להם האישה. הם פרצו לתוך הדירה, תוך כדי שאגות "מסמכים!". בחדר הקדמי היו באותה שעה ר' שמריהו פלדמן, רעייתו הגב' בתיא ואחותה הגב' מוסיא זלמנוב. כולם הציגו מסמכים רוסיים. שוטר אחד בדק את המסמכים ואילו חברו נכנס לחדר השני שם שהה אבי המשפחה, החסיד ר' ישראל לוי (נעוועלער). ר' ישראל חשב לתומו שהיות והוא עומד לצאת לפולין עליו להזדהות כפולני, והוא הציג מסמך פולני מזויף. השוטר הבין שמהו כאן אינו כשורה, חלק מהמשפחה רוסיים וחלק פולנים...

הגב' פלדמן שתפסה שמהו חמור מתרחש לנגד עיניה, תפסה חבילת 'ניירות מזויפים' והכניסה אותם לתוך בגדיה, כשהיא מחזיקה תינוקת בידה. אחד השוטרים חטף מידיה את התינוקת והשליך אותה לפינת החדר. באותו רגע נפלו כמה מהמסמכים המזויפים ארצה ובנוסף גילו השוטרים מטבעות זהב שהחזקתם אף היא הייתה עבירה חמורה. כל יושבי הבית הובלו למעצר בבניין הנ.ק.וו.ד. ר' ישראל נעוועלער התבטא אז: "הסוף שלי יהיה שאני אסתלק מהעולם בבית-סוהר!".

הנס היה שר' לייבל מוצ'קין, שנעצר יחד עם המשפחה, דחף 'שי צנוע' לכיסו של הקצין התורן ובכך נחסכו מהמשפחה שנים רבות של סבל בבתי-סוהר סובייטיים. זאת דוגמה אחת, מיני רבות, לחרדה והפחד שהיו מנת-חלקם של החסידים בעת שהותם בלבוב.

הפעילות המחתרית הצליחה מעל המשוער, ובכל כמה שבועות יצאו מרוסיה עשרות משפחות כשבידיהן מסמכים פולניים, כשאיש מהם לא יודע את השפה הפולנית. ניסים גלויים אירעו בעת חציית הגבול.

וכך מתאר אחד 'הבורחים' את חציית הגבול הסובייטי:

"...כאשר ראינו מחלון הרכבת חייל במדי הצבא האדום, עומד ומקלל את סטאלין, הבנו שאנחנו נמצאים מחוץ לגבולותיה של ברית-המועצות. כאשר עצרה הרכבת בתחנה הראשונה שבפולין בעיירה פשמישל, ירדנו מהקרונות ויצאנו בריקודים ובמחולות, ממש כמו בשמחת-תורה. השמחה הייתה גדולה ועצומה שקשה לתאר אותה בכתב. לא האמנו, בשעה שישבנו ב'חושך מצרים', מקום שאין עבד יכול לברוח משם, שנזכה אי-פעם לראות את העולם הגדול. והנה זיכנו השי"ת לצאת מאפילה לאורה. הייתה זאת עבורנו יציאת מצרים אמיתית, ולשמחתנו אין קץ..."

1100 חסידי חב"ד – אנשים, נשים וטף – הצליחו לצאת מברית-המועצות באותו מבצע נועז. לא כולם הצליחו לצאת באותם ימים. רבים נותרו מאחור וסבלו שנים רבות מרדיפת השלטונות.

המארגנים שנתפסו, נידונו לשנים רבות של מאסר ועבודות פרך. בין אלה היו ר' מענדל פוטרפאס, ר' יונה כהן (מפולטבה) שנפטר בכלא, ר' משה וישצקי, ה'מומע שרה' ועוד עשרות חסידים.

הסיפור ההרואי של יציאת חסידי חב"ד מרוסיה עדיין לא סופר. אלו שהיו שם, הם בבחינת "אין בעל הנס מכיר בניסו". הם היו בתוך אותו נס ולא חשו את עוצמת האירועים שהתרחשו באותם ימים. צריך לקום מישהו 'מבחוץ' שיתעד את הסיפור הפנטסטי הזה.

קרוב לשלוש שנים התגלגלו החסידים במחנות שונים ברחבי אירופה עד שנפוצו בכל רחבי

תבל. 70 משפחות מובחרות מאותם 'בורחים' הקימו בהוראת כ"ק אדמו"ר הרי"צ נ"ע את כפר-חב"ד.

אנחנו, בני הדור השני והשלישי, חייבים להודות לקב"ה, על הניסים והנפלאות שעשה עמנו בימים ההם בעיר לבוב. אם, חלילה, הורינו וזקננו היו נשארים אז מאחורי מסך-הברזל, הרי כפר-חב"ד לא היה בא לעולם! ואנחנו, היכן היינו מתגוררים היום?

בלוד, ברמלה? ! או וויי, איזה נס עשה לנו הקב"ה!

נס הצלת חסידי חב"ד בבריחתם מרוסיה

כאמור לעיל, יותר מאלף חסידי חב"ד הצליחו, באמצעות מסמכים פולניים מזויפים, לחצות את מסך הברזל של ברית המועצות ולעבור את הגבול לפולין ומשם להגיע למדינות אירופה. אחרי שעברו את הגבול הסובייטי חגגו החסידים את 'יציאת מצרים', בשירה וריקודים, "ממצרים גאלתנו ומבית עבדים פדיתנו"... דבר אחד 'קטן' לא לקחו החסידים בחשבון: גם פולין הייתה באותם שנים תחת שלטון קומוניסטי והשלטון הסובייטי שלט בפולין שלטון ללא מצרים.

כשעמדה הקבוצה האחרונה לעבור את הגבול הם כבר היו תחת מעקב הבולשת הסובייטית-נ.ק.ו.ד. הסובייטים ידעו שאנשי הקבוצה מצוידים במסמכים מזויפים. השלטונות רצו לתפוס את 110 החסידים 'על חם' ולכן נתנו להם לעלות לרכבות ולעבור את הגבול לפולין. כמה מאנשי הבולשת עלו לאותה רכבת וליוו את אנשי הקבוצה. כאשר חצו את הגבול הרוסי והגיעו לפולין פרצה שמחה גדולה בין החסידים – "הנה יצאנו משעבוד לגאולה ומאפילה לאור גדול". הם לא ידעו שאנשי הבולשת נמצאים יחד אתם באותה רכבת.

לאחר שעברו את הגבול הגיעה קבוצת החסידים לעיר קרקוב, שם שוכנו בבית ספר יהודי ומשם היו אמורים לעבור לצ'כוסלובקיה.

אנשי הבולשת הסובייטית פנו מיד לשלטונות הפולניים וביקשו מהם לפעול במהירות, לעצור את 110 החסידים ולהעבירם כבר באותו לילה למוסקבה לשם העמדתם לין על בריחה מברית המועצות במסמכים מזויפים. למותר לציין איזה עונש היה נגזר באותם שנים על כל הקבוצה.

וכאן קרה נס שמימי שאיש מחברי אותה קבוצת חסידים לא ידע, לא שמע ולא הרגיש.

השלטונות הפולניים העבירו את בקשת הסובייטים למפקד השרות החשאי באזור העיר קרקוב ובקשו ממנו לבצע את הבקשה ולהעלות את כל חברי הקבוצה על משאיות ולהעבירם למוסקבה.

מפקד השרות החשאי באזור קרקוב היה אחד בשם יוזף שווייטלו. שווייטלו היה קומוניסט יליד פולין שבצעירותו ברח לברית המועצות והתגייס לצבא האדום. במלחמת העולם השנייה שימש שווייטלו כקצין מצטיין בארמיה שלחמה בסטלינינגרד. הוא נחשב ל"גיבור-מלחמה" ועוטר באותות הצטיינות.

עם סיום המלחמה, כאשר ברית המועצות שלטה שלטון ללא מצרים בפולין, הם החזירו את שווייטלו לפולין ומינו אותו כאחד מראשי המודיעין הפולני. בתחילה הוא מונה להיות ראש המודיעין באזור קרקוב.

מה שהפולנים והרוסים לא ידעו הוא שיוזף שווייטלו הוא יהודי ששמו יצחק פליישפרב. הוא ניסה להסתיר את יהדותו כדי שיוכל להתקדם בסולם הדרגות. אבל למעשה היה יהודי גאה. דבר נוסף שהרוסים והפולנים לא ידעו שאותו שווייטלו יצר קשר עם שרות הביון האמריקאי הס.איי.איי. והעביר להם ידיעות מהנעשה בפולין ובברית המועצות.

כאשר שווייטלו-פליישפרב קיבל הוראה מממשלת פולין שעליו להעביר את קבוצת החסידים למוסקבה, הוא הגיע למקום כינוסם וכשראה שמדובר ביהודים שומרי תורה ומצוות הוא החליט 'לעשות מעשה' ובמקום להעבירם למוסקבה, ששם מרה תהיה אחריתם, הוא החליט להצילם ולהרחיקם מפולין. באותו יום בשעות הלילה הוא גייס כמה משאיות צבאיות העלה את כל 110 החסידים על המשאיות ובמקום להביאם לגבול הרוסי, שמשם היו נשלחים לשנים רבות לסיביר, הוא הביאם לגבול הצ'כי. שם המתינו להם אנשי 'הבריחה' שהעבירו אותם את הגבול וכך ניצלו חייהם. איש מהחסידים לא ידע שבאותם שעות ניצלו חייהם.

במשך תקופה ארוכה המשיך שווייטלו להתל בכל הסובבים אותו והצליח להגיע לתפקידים בכירים במערך הביון הפולני. הוא ניצל את תפקידו להציל יהודים רבים ובעיקר התמקד בהצלת מאות ילדים יהודים, שנמסרו ע"י הוריהם בימי השואה למשפחות נוצריות. הוא היה מגיע לבוש במדים צבאיים לאותן משפחות נוצריות ומוציא את הילדים היהודים.

בשנת תשי"ג, לאחר מותו של סטלין, חש שווייטלו שהאדמה בוערת תחת רגליו, וכי הוא עלול להיחשף, ואז אחת יהיה דינו למות. הסי.איי.איי. הודיע לו שעליו להימלט מפולין. הם הורו לו להגיע לעיר ברלין שבגרמניה ושם הם הכינו עבורו דרך מילוט.

שווייטלו ארגן לעצמו ביקור רשמי במזרח בברלין שבגרמניה המזרחית, מדינה קומוניסטית בחסות ברית המועצות. לביקור התלוו שלושה שומרי ראש. הביון האמריקאי הורה לו להיכנס למבנה מסוים צמוד לחומת ברלין. באותו מבנה היה חדר שירותים קטן. הוא נכנס לחדר השירותים, כששומרי הראש ממתינים בחוץ. כאשר הזיז את האסלה, התגלתה תעלה שעברה מתחת לחומת ברלין. הוא נכנס לתוך התעלה ותוך דקות ספורות הוא היה במערב ברלין, שם המתינו לו סוכנים אמריקאיים.

המאבטחים שהמתינו בחוץ שלוש שעות, החלו לדאוג לשלומם של מפקדם. כשפתחו את הדלת הם גילו לתדהמתם שהאדמה בלעה אותם...

עיתוני אותה תקופה יצאו בכותרות ראשיות: "אחד מראשי הביון הפולני ערק למערב!".

מברלין הוא נלקח לצרפת, שם החל לעבוד בתחנת הרדיו 'אירופה החופשית'. שמו הוחלף פעמים רבות על-ידי הביון בארה"ב, מחשש שיתגלה. כעבור מספר חודשים הוא עבר לארה"ב והחל לעבוד בתחנת הרדיו 'קול אמריקה'. הוא היה האחראי על השידורים למדינות הקומוניסטיות.

בפולין ובברית המועצות הוכרז שווייטלו-פליישפרב כבוגד.

וכאן החל הקשר שלו לרבי. יום אחד הגיעה למשרדו בקשה מהמזכירות של הרבי בה הזמינו אותו להגיע ליחידות לרבי. לאחר שקיבל אישור מהסי.איי.איי. הוא נכנס ליחידות. לדבריו, הרבי קם לכבודו ואמר לו: "יצחק, יש לך זכות עצומה בזה שהצלת יהודים רבים. מהיום, כאשר תהיה בניו-יורק תוכל להיכנס אליי בכל עת שתרצה". ומאז היה כמה פעמים ביחידות אצל הרבי.

אחיניתו של שווייטלו-פליישפרב התקרבה בשנים האחרונות לחסידות חב"ד, באמצעות השליח הרב העשיל גרינברג בעיר בופלו שבארה"ב. כאשר שמעה האחינית את הסיפור המופלא על הדוד שהציל יהודים רבים כל-כך, היא החליטה לתת לבנה את השם יצחק על שמו

של הדוד יצחק פליישרב...

למה נבחרה ליובאוויטש לבירת חב"ד?

פעמים רבות יצא לי, בשנים האחרונות, לבקר בעיירה ליובאוויטש, בירתה של ממלכת חב"ד במשך יותר ממאה שנים. בכל פעם כשאני מגיע לליובאוויטש אני עומד המום מעליבות המקום, מקוטנו ומהקושי העצום להגיע אליו.

חסידות חב"ד עניינה הוא הפצת תורת החסידות חוצה, והמטרה היא לקרב כמה שיותר יהודים למעיין חסידות של רבותינו נשיאינו. המקום המתאים ביותר, לכאורה, אמור להיות במקום מרכזי שהנגישות אליו היא קלה ונוחה.

ובכל זאת בחרו נשיאי חב"ד למרכז החסידות, עיירה נידחת, מרוחקת מכל מרכז יהודי. עיירה שהייתה בלתי נגישה לפני מאתיים שנה, ונותרה בלתי נגישה עד עצם היום הזה!

בזמנים הטובים היה עומד פיישע-בעל-עגלה ודוחס את החסידים לעגלתו המקרטעת ומביא אותם מתחנת הרכבת של רודניא לליובאוויטש. לפני כן היו החסידים עושים את דרכם לליובאוויטש בהליכה רגלית.

אמנם, פעמים אין ספור ביארו רבותינו נשיאינו את הקשר בין חסידות חב"ד לעיירה ליובאוויטש, ומדוע בחרו בה כמרכז חסידות חב"ד במשך יותר ממאה שנים, וכמו שכותב כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ:

"לא בכדי נועדה ליובאוויטש לתפוס מקום כה נכבד, תחילה בחיי הצדיקים הנסתרים ומאוחר יותר בחיי אדמו"רי חב"ד. ליובאוויטש בגלל מעמדה הגיאוגרפי המיוחד, הייתה מקום מתאים לאנשים בעלי שאר-רוח להתנזרות מהעולם החיצון והתמסרות מוחלטת לתורה ולעבודת ה'... ליובאוויטש הייתה מוקפת מאז ומתמיד יערות גדולים ששיוו לה מקום מבודד והעניקו לתושביה תחושת התבודדות..."

וכאן הבן שואל: האם חסידות חב"ד היא חסידות מתבודדת ומתנזרת מהעולם החיצון? ושאלה מטרידה נוספת: למה להקשות על עשרות אלפי החסידים להגיע לרבי ולשהות במחיצתו?

אלא מוכרחים להגיד שבנוסף לקדושה שיש באדמת ליובאוויטש, הייתה כוונה נוספת לרבותינו נשיאינו כאשר בחרו במקום מבודד ומרוחק כמרכז לחסידות חב"ד. וכפי שסיפר הרבי באחת משיחותיו:

...כאשר התחילו לבנות ברוסיא כבישים ומסילות ברזל – צוה ניקאליי שמסילת הברזל תעבור דרך ליובאוויטש. וכאשר הצמח-צדק שמע זאת, אמר: בד' אמות שלי הנני בעל-הבית (כי הצ"צ לא רצה שליובוויטש תהפוך ל"כרך", כיון ש"שיבת כרכים קשה").

וכאשר שאל יהודי אחד את הצ"צ אם לקבל את ההצעה שמציעים לו לבנות את מסילת הברזל, השיב הצ"צ, שיקבל את ההצעה על כל חלקי מסילת הברזל משני הצדדים, מלבד על קטע מסילת הברזל שצריך לעבור בסמיכות לליובאוויטש. ואכן עשה כהוראת הצ"צ, והרויח בזה ממון רב. ואילו חלק מסילת הברזל שהי' צריך לעבור בסמיכות לליובאוויטש – לקח אינו-יהודי, וכאשר התחיל לבנות, שקע היסוד שעליו היו צריכים לבנות את הדרך, וכאשר תיקנוהו, התקלקל משהו אחר, והקבלן ("פאָדראַטשיק") הפסיד הון רב.

ומאז עד לזמנו של כ"ק אדנ"ע, לא היתה בליובאוויטש מסילת ברזל, והיו צריכים לנסוע בעגלה ותומה לסוסים. וכל זה – בגלל דברי הצ"צ: בד' אמות שלי – הנני בעל-הבית!

הרי ברור הדבר שהבחירה בליובאוויטש, בנוסף לקדושת המקום, הייתה בכוונת מכוון, בגלל קוטנו של המקום ובגלל הנגישות הקשה אליו.

וכך אנו רואים גם אצל רבנו הזקן: אחרי המאסר השני בשנת תקס"ב, בקשו השלטונות להשאיר את רבנו הזקן בפטרבורג, שיישאר תחת השגחה. עד שהגיע אחד מנסיכי בית המלוכה ופעל שיאפשרו לרבי לעזוב את העיר. אותו נסיך נתן לרבנו הזקן אפשרות לבחור, כמקום מגורים, בין העיר דוברובנה לעיירה ליאדי. אדמו"ר הזקן בחר בעיירה ליאדי! העיר דוברובנה הייתה מרכז יהודי עם יהודים רבים שהתגוררו בה. לעומתה העיירה ליאדי היא מקום קטן ועלוב, תקוע בשום מקום (עד היום הזה). וליאדי הקטנה והמבודדת הפכה לבירת חב"ד במשך אחד עשרה שנים!

וכאן הבן שואל: אם הישיבה במקום קטן ומבודד היא מטרה בפני עצמה – אם כן מדוע אחרי שאדמו"ר הרשב"ב נאלץ לעזוב את ליובאוויטש, בתחילת מלחמת העולם הראשונה, הוא לא בחר לו כפר קטן ומבודד באזור מרוחק ברוסיה? מדוע הוא התיישב בשנת תרע"ו בעיר רוסטוב, עיר גדולה וחשובה ברוסיה?

גם אדמו"ר הריי"צ, כשנאלץ לעזוב את רוסטוב, הוא לא בחר איזה יישוב מבודד ומרוחק, אלא התיישב בעיר לנינגרד העיר השניה בגודלה ברוסיה? ואחרי לנינגרד הוא עבר לריגה, בירתה של לטביה, ומשם לוורשה בירת פולין, ומשם לניו-יורק הכרך הגדול והמשפיע ביותר בעולם. למה אדמו"ר הריי"צ, ואחריו הרב נשיא דורנו לא בחרו להתיישב באיזה כפר נידח ליד מדבר נבדה שבארה"ב ומשם להפיץ את מעיינות החסידות לכל רחבי תבל?

אלא מאי, מקומה הטבעי של חסידות חב"ד הוא במקום המרכזי ביותר בעולם, כדי להיות נגישים לכל יהודי העולם וכדי להפיץ בקלות יותר את תורת חסידות חב"ד. וא"כ מדוע במאה ועשרים השנים הראשונות היה מרכזה של חב"ד בעיירות קטנות ונידחות כמו ליאדי וליובאוויטש?

השאלה הזאת ניקרה במוחי זמן רב, עד שהאיר את עיניי אחד מ'חכמי חב"ד' וזהו ההסבר, בדרך אפשר, שהוא נתן:

במאה השנים הראשונות של חסידות חב"ד, הלוחמים העיקריים נגד החסידות, בנוסף למתנגדים, היו 'המשכילים'. ניתן לומר שייסודה של "תנועת ההשכלה" היה כדי להלחם נגד תנועת החסידות ובעיקר נגד חסידות חב"ד. לשם כך הם היו שולחים מרגלי חרש מחופשים ליהודים חרדים, החל משמעון הכופר אצל רבנו הזקן, דרך סמולנסקין אצל אדמו"ר הצ"צ ו'אחד העם' אצל אדמו"ר הרש"ב.

'המשכילים', רצו לעקור ולשרש את היהדות מעם ישראל. אחת מדרכי פעולתם הייתה הקמת בתי ספר 'מתוקנים' לילדי ישראל. בבתי ספר אלו היו מרעילים את נפשותיהם הזכות של ילדי ישראל.

פעילותם של המשכילים הייתה מתבצעת בעיקר בערים הגדולות. בעיירות הקטנות, שכולם מכירים את כולם, היה להם קשה לבצע את זממם להקים בית ספר מתוקן. היהודים המקומיים היו "מריחים" שמשוהו כאן מסריח, והיו מסלקים את המשכילים. לעומת זאת בערים הגדולות היה להם מרחב גדול יותר ואפשרויות רבות יותר להקים את בתי הספר שלהם.

פעולותיהם של המשכילים נמשכו עד למלחמת העולם הראשונה. לכן בדורות הראשונים, חסידות חב"ד גוננה על עצמה מפני המזיקים הרבים שניסו לחדור לתוכה, ולכן בחרו להתיישב בעיירות קטנות ומבודדות.

אולם אחרי המהפכה הקומוניסטית, חלפה לה הסכנה 'המשכילית', ובמקומה קמה סכנה חדשה לקיומו של העם היהודי, והיא הסכנה 'הייבסקית-קומוניסטית'. שיטת פעולתם של הייבסקים הייתה הפוכה משיטתם של המשכילים. את עיקר פעילות ההרס שלהם הם הפנו לעיירות היהודיות הקטנות. היו נכנסים לעיירה, סוגרים את ה'חדר' המקומי, את בית הכנסת הבודד שהיה במקום וכן את כל שירותי הדת של העיירה. הפעולה הייתה קלה ונוחה.

לעומת זאת בערים הגדולות, הם התקשו לסגור את כל בתי הכנסת ואת יתר שירותי הדת. בעיר גדולה ישנה אפשרות לפתוח ישיבות מחתרטיות, להקים מקוואות במרתפי הבתים, וכך ביתר הדברים הקשורים ליהדות.

לכן מאז שהחלה המהפכה הבולשביקית עברו רבותינו נשיאינו לערים גדולות ומרכזיות. כי כאמור, בעצם חסידות חב"ד אמורה להיות במקומות גדולים ומרכזיים בעולם. (וזהו גם הטעם, בדרך אפשר, שאדמו"ר הרי"צ ייסד את כפר חב"ד במקום בו הוא נמצא במרכז הארץ, והוא לא קיבל בזמנו את ההצעה להקים את כפר חב"ד במירון או מקומות מרוחקים דומים. כי כפר חב"ד הוא "עיר הבירה" של חב"ד בארה"ק).

כל הנ"ל נכתב בדרך האפשר והרוצה לחלוק יבוא ויחלוק...

כיצד השתלטה השפה ה'מתנגדית' על חיינו? או, מי שמע על הרב מאליסאוו?

הדבר קורה לי פעמים רבות בשנים האחרונות: אנשים מתקשרים לביתי ומבקשים "לדבר עם הרב". כאשר רוחי טובה עליי, אני עונה לאותם מתקשרים שהם טעו במספר, וכי מספר הטלפון של הרב הוא 9606754. (זה הטלפון של הרב מרדכי שמואל אשכנזי ע"ה).

אחרי מספר דקות הם שבים ומתקשרים אליי, ואומרים שהם לא התכוונו לכבוד הרב אשכנזי, אלא אליי. "איזה רב אני לך?", אני שואל את האנשים. "כך נוהגים אצלנו לפנות לאנשים", הם אומרים, "כך לימדו אותנו בישיבה".

פעם אחר פעם, אני נחשף לשפה המתנגדית-שמאלצית שהשתלטה בשנים האחרונות על חיינו. 'הרב', 'הגאון', 'הגאון הגדול', 'הגאון האדיר', 'הגאון החסיד וכו' וכו', הם אחדים מהתארים שחדרו לשפה היום-יומית של רבים מחסידי חב"ד.

כינויים ותארים שהיו זרים לחסידים, נהפכו בשנים האחרונות למטבעות לשון מקובלים בקרבנו. המצב הקשה ביותר בתחום זה הוא בישיבות הקדושות, שם כל 'צוציק' שאומר שיעור של חצי שעה ב'קיצור שולחן-ערוך' נהיה מייד "הרב". "הרב אומר", "הרב רוצה", "הרב חושב" ו"הרב מרקד".

במשך שנים התהלך בינינו יהודי חסידי שהיה מסור ונתון לענייניו של הרבי, ועמד בראש מוסדות גדולים וחשובים, בר-אוריין ובר-אבהן - ר' אפרים וולף ע"ה. מעולם לא פנה אליו מישהו בתואר, "הרב וולף". "ר' אפרים" - כך קראו לו הכול. והנה, אחר פטירתו הוא נהפך ל"הרב וולף". האם הדבר מוסיף כבוד לשמו? נדמה לי שלא.

את שיא האבסורד מצאתי בתקופה האחרונה בעיתון מסוים, כאשר הם כותבים על ר' שלמה מיידנצ'יק - שהיה אחד מהעסקנים המופלאים של חב"ד ועמד בראש ועד כפר-חב"ד במשך שנים רבות, במסירות והקרבה - הם קוראים לו, "הרב מיידנצ'יק".

כל מי שהכיר אותו במשך כל ימי חייו קרא לו "שלייאימקע". מעולם לא קרא לו איש, "הרב מיידנצ'יק". אם מישהו היה פונה אליו בשם זה, הוא לא היה מפנה אליו את ראשו. וזה לא בגלל ענווה יתרה שסיגל לעצמו, אלא כי צירוף התואר 'רב' לשמו של שלייאימקע הוא אבסורדי ומגוחך. ענייני רבנות ורבנים היו רחוקים ממנו כרחוק מזרח ממערב. והנה, אחר פטירתו, כאשר מזכירים את שמו, הוא נהפך ל"הרב מיידנצ'יק". ואני הקטן חושב שהתואר 'רב' שמצמידים לשמו, גורם לנשמתו צער מיותר. מדוע צריך להדביק לאיש הזה כינוי שלו עצמו לא נוח איתו?

הבה נחזור שנים רבות אחורה ונראה כיצד קראו לגדולי החסידים בדורות הקודמים: ניקח לדוגמה את גדולי החסידים ר' הלל מפאריטש ור' אייזיק מהומיל. שם משפחתו של ר' הלל היה מאליסאוו, ושם משפחתו של ר' אייזיק היה אפשטיין. האם מישהו שמע על השם מאליסאוו או אפשטיין? למרות שהיו צדיקים קדושי עליון, ובנוסף לזה גאוני עולם, קראו להם "ר' הלל" ו"ר' אייזיק", ללא שום תוספת. מעולם לא קראו לר' הלל, "הרב מאליסאוו" ולר' אייזיק, "הרב אפשטיין". איש מעשרות אלפי החסידים שבדורם לא ידע כלל את שם משפחתם. תתארו לעצמכם שמישהו יכתוב היום ספר על תולדות חייו של ר' הלל מפריטש ויקרא לספר "תולדות הרב מאליסאוו", הרי הוא יהפוך את הספר לחוכא ואיטלולא.

ניקח דוגמה נוספת, קרובה יותר לדורנו: אביו של הרבי, הרה"ג רבי לוי-יצחק שניאורסאהן, היה גאון בנגלה, בחסידות ובקבלה. כל ימי חייו קראו לו "ר' לייוויק". מעולם לא קראו לו, "הרב שניאורסאהן".

אחד מגדולי החסידים בדור הקודם היה החסיד ר' זלמן-משה היצחקי. "זלמן משה" – כך קראו לו הכול, מהגדול שבגדולים ועד לקטן שבקטנים. אני מתאר לעצמי מה היה מעולל ר' זלמן-משה למי שהיה קורא לו, "הרב היצחקי". הוא היה הופך אותו ל'גל עצמות'...

את ההסבר הטוב ביותר למנהגם של חסידים שלא להרבות בתארים שונים ומשונים, מצאתי בשיחת-קודש של הרבי, בפרשת ויצא, י"א בכסלו תשמ"ג. הרבי דיבר באותה שיחה בקשר לאזכור שמו של אחד מגדולי החסידים, הרב ר' דוד-צבי - הרד"צ - חן, רבה של העיר צ'רניגוב שבאוקראינה.

וכך אמר הרבי:

"הוא היה רב ולמדן גדול וכו', ועד שהוא מהיחידים שקיבלו סמיכה מאדמו"ר המהר"ש וברכה מיוחדת מאדמו"ר הצמת-צדק.

"והנה, החסידים כשהיו מזכירים את שמו היו עושים זאת ללא כל תואר – אפילו לא ר' דוד (צבי) הירש, כי אם 'דוד הירש' בלבד, ויתרה מזו: אפילו לא 'דוד הירש', אלא 'דוד הירשל'!

"התייגתי למצוא מהו המקור בהלכה להנהגה זו עד שמצאתי ("יגעתי ומצאתי") שהדבר מפורש בגמרא: מבואר בגמרא (שבת נו, א) שאוריה החתי מורד במלכות היה, מכיוון שבעומדו לפני דוד המלך קרא ליואב בתואר של כבוד ("אדוני יואב").

"אצל חסידים ניצבת וחקוקה תמיד לנגד עיניהם צורתו וקלסתר פניו של הרבי, על-פי הוראת חז"ל שנדרש מיהודי לראות כאילו בעל השמועה עומד כנגדו (בשעה שחוזר הוא על תורת רבו). מובן, שכאשר תורתו של רבו חקוקה תמיד, אזי ניצבת וחקוקה תמיד לנגד עיניהם צורתו של הרבי!

"ובשעה שהרבי בעצמו עומד לפנייהם – כיצד יכולים הם לקרוא למישהו אחר בתואר מסוים (ר' דוד הירש, וכיוצא בזה), ולכן הסתפקו בקריאת שמו בלבד".

אז מה קרה לנו, חסידי חב"ד, שבשנים האחרונות חדר לתוכנו 'וירוס מתנגדי', השתלט עלינו והחדיר בנו שפה זרה לחסידות ומוזרה לחסידים?

חייבים להפעיל תוכנת 'אנטי וירוס' כדי למחוק מתוכנו את השפה השמאלצית ולחזור ולדבר כבני אדם 'נורמאליים' - כמו שדברו אבותינו ואבות אבותינו.

ידיד נפש, ידען מופלג, רב מורה הוראה -

דברי פרידה קצרים מהרב מרדכי שמואל אשכנזי ז"ל

כולם מלאים בהספדים ותיאורים נפלאים של דמותו המרתקת של הרב אשכנזי ע"ה, ועל האובדן העצום שרבים חשים אחרי לכתו. אחד מתאר את גדלותו העצומה בכל מכמני התורה, השני מתאר את חשיבות חיבוריו של הרב, השלישי ממחיש את גודל התקשרותו לנשיא דורנו.

לצערי הרב, אני הקטן, איני 'מתמחה' בגדלות בתורה, בחסידות או בהתקשרות. אצלי האובדן הוא מוחשי ופיסי, אבד לי ידיד נפש, פשוטו כמשמעו. ידידות שנמשכה עשרות בשנים. הידידות החלה בעודי נער צעיר, כאשר אבי ז"ל עמד בראש המתעסקים בבחירתו של הרב אשכנזי כרבה

של כפר חב"ד. מאז ועד לימינו ממש, היה הרב חוזר ואומר לי בהזדמנויות אין-ספור: "דע לך שאת הרבנות בכפר חב"ד אני חב לאביך".

הרב שמר על קשרי ידידות עם כל משפחתנו ובייחוד עם אחי הרב שמואל שי', השליח הראשי בעירו של הרבי - דנייפרופטרובסק. הרב עמד לצידו של אחי מיד עם הגיעו לעיר. המצב היה אז קשה מנשוא, והרב עודד וחזק, עד שבאו ימים טובים שהביאו לבניית אימפריה אדירה של פעילות יהודית שאין לה אח ורע. הרב היה מבקר בדנייפרופטרובסק מספר פעמים בשנה. כשהיה חוזר משם היה תמיד מוסר לי ד"ש: "אח איזה נחת רוח יש לי כשאני מבקר בעיר".

הקשר הנפשי שלי עם הרב התחזק והתאמץ בארבע השנים האחרונות, כאשר ההשגחה הפרטית גלגלה אותי להתעסק במועצה הדתית, או-אז הפך הקשר ליום-יומי. ולא פעם ביום, אלא פעמים רבות בכל יום. גם כשהרב שהה לצורכי ענייניו בחו"ל, הוא היה מתקשר ומתעניין בכל הנעשה בכפר חב"ד ובמועצה הדתית.

אבל עיקר הקשר שלי עם הרב לא היה בדברים טכניים הקשורים במועצה הדתית וכדומה, אלא בעיקר בכל הקשור לתולדות רבותינו נשיאינו ותולדות החסידים לדורותיהם. כמעט בכל יום, אחרי התפלה, בבית הכנסת המרכזי, היינו עורכים 'התוועדות זוטא'. הרב היה ידען עצום בכל הקשור לדרכי החסידים מכל הדורות, והיה תענוג צרוף לשבת ולהאזין לו כיצד הוא מנתח דמויות של חסידים מדורות עברו.

הידע שלו בכל העניינים שנקראים בפי חסידים "ארום חסידות" (סביב החסידות) היה נפלא. היה מין הראוי להעלות על הכתב את אותן "התוועדות" מרתקות. ועוד חזון למועד. ואכן הכותרת שנתתי לכתבה אינה מקרית, כך הוא סדר היחס שלי לרב: מתחיל מידיד נפש, עובר לידען מופלג בדרכי החסידים, וגם רב מורה הוראה וגאון.

לפני שבוע וחצי, בשבת פרשת שמות, השבת שלפני היארצייט של אביו הרב ר' משה, ערך הרב התוועדות בבית הכנסת המרכזי, וסיפר דברים מופלאים על התקשרותו של אביו לרבי. התקשרות שהייתה מעל חשבונות אישיים ומשפחתיים. הרב הביא דוגמאות רבות לכך. לפני סיום ההתוועדות סיפר הרב על הלווייתו של אביו שנפטר בכ"ג טבת והובא למנוחות בכ"ד טבת.

הרב סיפר שבעת הלווייתו של אביו בטבריה, הוא קרא מעל קברו קטע מרשימת כ"ק אדמו"ר הריי"צ בהתמים (עמ' שצ"ז) אודות החסיד ר' יצחק שאול מקלימוביטש, שהיה חסיד של אדמו"ר הזקן, שלפני פטירתו בכ"ג טבת ביקש שהלווייתו תתקיים בכ"ד טבת.

וכך כותב אדמו"ר הריי"צ באותה רשימה: "כשגמר ר' יצחק שאול לחזור המאמר, שעלה לו ביגיעה מחלישותו הגדולה אמר שבערב הוא יום ההילולא של כ"ק רבינו הנהו מבקש מעדת החסידים אשר לא יאריכו הרבה בהכנות ויקברוהו בעוד מועד, כדי שיספיק לטבול בנהר דינור ולבוא אל ההילולא ויזרו להתפלל תפלת מנחה.

הכרת פני חבריו ענתה בהם שמקנאים הם על מעמדו, בהיותם בטוחים שבודאי הוא זוכה לבקר את אדמו"ר הזקן בהיכלו" ובזה סיים הרב אשכנזי את ההתוועדות האחרונה שלו בבית הכנסת המרכזי – ניבא וידע מה שניבא...

בהלווייתו של הרב בטבריה ביום כ"ד טבת קרא בנו ממלא מקומו הרב ר' מאיר את אותה רשימה של אדמו"ר הריי"צ... מצמרר.

לפני כשנה וחצי חגגו לרב אשכנזי שבעים שנה, באותה הזדמנות העלתי על הכתב כמה מהרהורי לבי:

מסופר על רבי אלעזר בן עזריה שכאשר נתמנה לנשיא בהיותו בגיל 18 נעשה "כבן שבעים שנה".

אצלנו, בכפר-חב"ד, ישנה תופעה הפוכה – הרב שלנו, הגה"ח הרב מרדכי-שמואל אשכנזי שליט"א, שבימים אלו מלאו לו 70 שנה, לאורך ימים ושנים טובות, אפשר להגיד עליו שבגיל 70 הרי הוא "כבן ח"י שנים"! בטבע העולם, כאשר אדם מגיע לגיל 70 הוא מאט מעט את קצב עבודתו.

אני מכיר את הרב כבר עשרות שנים – מתחילת כהונתו ברבנות כפר-חב"ד, כאשר היה בתחילת שנות ה-30 שלו – והנה, לא זו בלבד שהרב אינו מאט את הקצב, אדרבה, הוא מגביר את קצב עבודתו משל היה עלם בגיל 18, וכיום קצב עבודתו הוא פי שלושה או פי ארבעה מאשר בצעירותו. כמי שעקב מקרוב אחר עבודתו של הרב ברצוני לתאר יומיים מסדר יומו.

אף עוד קודם לכן, יש להקדים ולציין תופעה נוספת: כפר-חב"ד כיום (על-אף כל התלונות של כל מיני אנשים) – הוא המקום שבו מתגוררת הקהילה הכי מאורגנת והכי מסודרת מבין קהילות חב"ד בעולם. קהילות רבות מבקשות ללמוד מכפר-חב"ד כיצד להתנהל כמו כפר-חב"ד, ולכן ראשיהן פונים אל הרב אשכנזי ומבקשים לקבל ממנו עצה ותושייה.

ובכן, בבוקרו של אחד מהימים הללו הרב היה בפולין, לפקח על כשרות השחיטה – כדי שאנחנו בכפר-חב"ד נוכל לאכול "בשרא דתורא". כי הרי "עד דלא אכילנא בשרא דתורא – לא צלילנא דעתאי".

בצהריים המשיך לאוסטריה, לפתור שם בעיה הלכתית מסובכת. בשעות הערב הוא כבר נחת בעיר מילאנו שבאיטליה, אליה הוזמן על-ידי השליח והרב הראשי, הרב גרשון מענדל גרליק, לצורך התייעצות דחופה בבעיה כלשהי שנוצרה בקהילה. בשעה חמש לפנות בוקר של יום המחרת נחת הרב בארץ. בשעה 11 בבוקר הייתה לו ישיבה דחופה בקשר לסכסוך של אחד העובדים עם הנהלת אחד המוסדות בכפר-חב"ד.

הרב ישב עם הנהלה והעובד מהשעה 11 עד לשעה שתיים בצהריים. בשעה שתיים בצהריים באו אליו כמה מראשי חב"ד כדי לדון בעניין כללי הקשור לאחד המוסדות החשובים של חב"ד בארץ. הישיבה נמשכה כשעתיים. בשעה ארבע אחר-הצהריים מיהר הרב לברית-מילה, שם כובד בסנדקאות. בשעות הערב סידר חופה וקידושין בשתי חתונות, האחת באוהל-האירועים שלייד 'בית מנחם', והשנייה בכפר-חב"ד ב'. אחר-כך הייתה גם בר-מצווה באולם התלמוד-תורה. ומייד לאחר מכן ליווה כותב השורות את כבוד הרב לבר-מצווה של יהודי מקורב, בעיר ראשון-לציון.

כאמור, הרב כבר בגיל 70, אך בלי עין הרע, הקצב שלו רק משתפר והולך. ואני הקטן שאלתי את עצמי, מהיכן שואב הרב את הכוחות הללו. והנה אינה הקב"ה לידי שיחה מופלאה של הרבי, בה הוא מסביר את התופעה הזו. השיחה היא מכ' במנחם-אב תשמ"ב:

בסוף מסכת הוריות איתא: "כשם שהזית משכח לימוד של שבעים שנה, כך שמן זית מחזיר לימוד של שבעים שנה". ולכאורה, צריך להבין: מהו הגדר המיוחד ד"לימוד של שבעים שנה" – הרי לימוד התורה צריך להיות במשך כל חיי האדם, אפילו לאחרי גיל שבעים שנה! ?... וכפי

שרואים בפועל שכמה וכמה מבני-ישראל האריכו ימים יותר משבעים שנה, ועסקו בתורה יותר משבעים שנה. ...ועל-פי זה מובן שאין הכוונה לומר שלאחרי "לימוד של שבעים שנה" מפסיק האדם בלימוד התורה חס-ושלום, אלא אדרבה: לאחרי שהגיע לתכלית השלימות ד"לימוד של שבעים שנה", הרי הוא מתחיל בלימוד התורה באופן חדש לגמרי, שבאין-ערוך כלל לגבי אופן הלימוד דשבעים שנה. ...ועל-דרך לשון חז"ל, "זקני תלמידי-חכמים כל מה שמזקנים דעתם מתיישבת עליהם".

ועל-אחת-כמה-וכמה כאשר הם מכריזים שהם אינם זקנים אלא צעירים! כיצד נעשים "צעירים" לאחרי שבעים שנה? ! – איתא בספרים על-דרך הצחות שזהו על-ידי העניין ד"קווי ה' יחליפו כוח": כאשר האדם עמל ומתייגע בלימוד התורה במשך שבעים שנה שנתן לו הקב"ה (כי "אדם לעמל יולד", "עמל תורה"), הרי הוא פונה להקב"ה ואומר לו שעתה יהיה העניין ד"יחליפו כוח" – החלפת כוח האדם שהתעייף ונחלש מהעמל והיגיעה במשך שבעים שנה, בכוחו של הקב"ה, ש"אתה הוא ושנותיך לא יתמו". ועל-פי זה מובן שכאשר האדם מחליף את כוחו בכוחו של הקב"ה – נעשה הוא צעיר מחדש, ולכן, "דעתם מתיישבת עליהם".

ייתן הקב"ה שלבנו ממלא מקומו הרה"ג הרה"ח ר' מאיר שליט"א יהיה את הכוח להמשיך את פעילותו העצומה של אביו, בכל מגוון הפעילויות והמעשים בהם עסק – כי צריך הרבה סייעתא דשמיא להיכנס לנעליו הענקיות של הרב נ"ע.

דולר מזויף? ! לא אצלי!

חויות קטנות מהתוועדות של ר' שלום פלדמן ז"ל ב'מרכזי'

זכה בית הכנסת המרכזי בכפר חב"ד לריבוי משפיעים, בלי עין הרע. הדבר מתבטא בהתוועדות האיכותיות ומלאות התוכן הנערכות מידי שבת בשבתו לאחר התפילה. אין משפיע נכנס לתוך דברי חברו, כנהוג ומקובל במקצת קהילות אנ"ש ובעוד כמה מקומות. ב'מרכזי' יש סדר מסודר: את ההתוועדות מתחיל המשפיע המבוגר שבחבורה ר' יחזקאל שיחי'. הוא פותח בדברי התעוררות מחממי לב. כשהוא פותח את פיו, גם גדולי הפטפטנים נאלמים דום ומקשיבים לדברים היוצאים מלבו הטהור.

לאחר שהמשפיע הראשון מסיים את דבריו מצטרף ר' שלום להתוועדות. סגנון השפעתו של ר' שלום שונה בתכלית מסגנונו של המשפיע הראשון. ר' שלום – שהיה מתחלחל כשהיו קוראים לו 'משפיע' – זכה בימי עלומיו לשהות שנים רבות בבית חיינו 770. משום כך השפעתו מתובלת בתיאורי התוועדות של הרבי בשנים הראשונות לנשיאותו, וכן בחוויות חסידיות נפלאות שעברו עליו באותן שנים.

סגנון השפעתו של ר' שלום היה שונה מסגנונם של רבים מהמשפיעים. רבים מהמשפיעים מחפשים בכל התוועדות לחדש דבר מה, סיפור חדש או הוראה חדשה. ואילו ר' שלום נוקט בשיטה הפוכה, לחזור מידי פעם בפעם על אותו סיפור, על אותה אמרה ועל אותה אפיזודה. כי לדעתו, רק כך אפשר להכניס משהו לראשו של המושפע. בחוש ציור נדיר ובכישרון רטורי מופלא, יצאו הסיפורים מפיו 'חיים' כאילו התרחשו כאן ועכשיו. גם כשהיה מספר סיפור בפעם האלף, הוא היה מספר אותו באותו להט ובאותה חיות כאילו זו הפעם הראשונה שהסיפור יוצא מפיו.

שני חסידים השפיעו עליו במיוחד, הלא הם המשפיעים ר' זלמן משה ור' מענדל פוטרפס. לא היתה התוועדות, במשך עשרות שנים שהוא לא דיבר עליהם. ישנו צד השווה בין ר' שלום לשני משפיעים אלו - הם לא היו משפיעים 'רשמיים'. ר' זלמן משה עסק רוב ימיו בשחיטה. גם ר' מענדל, (למרות שבסוף ימיו היה משפיע בתו"ת) רוב ימיו עסק במסחר וכדומה. כך גם ר' שלום עסק לפרנסתו בניהול דפוס יד החמשה בכפר חב"ד, ובכל זאת הייתה להם השפעה עצומה על רבים מהחסידים בדור הקודם ובדורנו.

הא לכם אחד מאותם סיפורים נפלאים שר' שלום היה חוזר ומספר, חוזר ומספר, עד אין סוף פעמים. זהו סיפור 'קטן' לכאורה, אך המסר שלו חשוב ומאלף.

וכך סיפר ר' שלום:

ליל-שישי אחד, בשעה שתיים לפנות בוקר, ישבתי עם חברי יעקב איצ'ע ב-770 ולמדנו יחדיו חסידות. לפתע התעורר לבו של חברי והוא אמר לי: "הבה נלך לביתו של המשפיע ר' שלום מורוזוב להתוועד". ר' שלום מורוזוב - ראוי לציין - התחתן רק כמה שבועות קודם לכן ומשום כך ניסיתי להניא את חברי מהרעיון הזה, "לא מתאים ולא יפה להעיר אדם בשעה כה מאוחרת", טענתי, "ובפרט אברך צעיר שנמצא ב'שנה ראשונה'".

אלא שחברי העקשן לא וויתר, "בא איתי, אני אדפוק על הדלת ואתה תעמוד מאחוריי", לחץ החבר. נכנעתי. הגענו לביתו של ר' שלום. חברי הקיש על הדלת, כשאני מסתתר מאחוריו. לאחר שהייה קלה נפתחה הדלת. מרחוק ראינו את המשפיע ר' שלום יושב וספר גדול פתוח לפניו. נרגעתי. התברר שלא הערנו אותו משנתו. גם את הרעיה הצעירה לא הערנו, שכן באותה שעה היא עמדה במטבח ובישלה לשבת. כשהתקרבונו למשפיע ראינו שהוא לומד שולחן ערוך חושן משפט. זה היה מחזה לא שכיח - אברך צעיר, באמצע הלילה יושב ולומד 'חושן משפט'.

"מה רצונכם?", שאל ר' שלום. "אנחנו רוצים להתוועד!", ענה חברי. "התוועדות אינה דבר פשוט. התוועדות מצריכה הכנה מסוימת, ואילו אני לא 'שייך' לזה עכשיו, אמר ר' שלום. החבר לא נכנע "אולי בכל זאת!". הוסיף להפציר, פעם ועוד פעם.

"תתארו לעצמכם", החל ר' שלום להסביר לנו מדוע הוא אינו יכול להתוועד עמנו, "תתארו לעצמכם שבא אליי משהו ומבקש ממני להלוות לו מאה דולר בשעה שאין לי מאה דולר. הלה מפציר בי שוב ושוב כי אלוהה לו מאה דולר, אבל מה לעשות, לי באמת אין מאה דולר. והוא לוחץ עוד ואינו מרפה. איזו ברירה יש לי, לתת לו דולר מזויף? ...!". וסיים ר' שלום: "דולר מזויף? ! לא אצלי!".

בכך הסתיימה לה אותה התוועדות קצרה במלים אך עשירה בתוכן.

נדמה כי סיפור זה מסמל יותר מכל את מהותו של (המשפיע) ר' שלום פלדמן ע"ה: דולר מזויף! לא אצלו!

הכרתי בימי חיי משפיעים ומתוועדים רבים, אבל בעל השפעה מרתק כמוהו - לא הכרתי. ר' שלום הוא דמות שאין לה תחליף.

מי היה השווער של הצמח צדק?

כשראה בני הקטן את הכותרת דלעיל הוא פנה אליי בטרוניא על שאני מזלזל בקוראי הכפר של הרבי, "מי לא יודע מי היה השווער [חותנו] של הצמח צדק? כל ילד ב'חדר' יודע זאת!", התלונן בני. "בני יקירי", עניתי לו, "אתה תמים. לצערנו הרב, כמחצית מאלו שאוחזים ברגע זה את העיתון הנכבד וקוראים את הכתבה אינם יודעים מי השווער של הצמח צדק".

ולמה נטפלתי ל'שווער של הצמח צדק'? ! כי כמו אוזני שמעתי איך ילד שואל מאביו, אחד העסקנים הנכבדים בחב"ד, את השאלה הזאת. לא מדובר באדם שהצטרף רק לאחרונה לשורות חב"ד, מדובר באחד שנולד למשפחה חב"דית, למד בתומכי תמימים, שהה כמה שנים ב-770, והאיש לא ידע את התשובה לשאלה הכל-כך פשוטה "מי היה השווער של הצמח צדק?". (לא שאלו אותו מי השווער של אדמו"ר האמצעי, אדמו"ר המהר"ש, אדמו"ר הרשב"ב, או אדמו"ר הרי"צ – אלו שאלות קשות מידיי עבורו – שאלו אותו בסך הכל על השווער של הצמח צדק).

"השווער של הצמח צדק", הוא רק דוגמא קטנה, למצב השורר בקרב רבים מחסידי חב"ד, ולא דווקא המתגוררים בכפר חב"ד, שאינם יודעים דבר וחצי דבר אודות חסידות חב"ד, תולדותיה ואדמו"ריה. שיא האבסורד היה כשנתקלתי בעסקן חשוב, מהזן החדש של העסקנים, המייצג את חב"ד במקומות שונים וכו', שגם את סדר הרביים, מי היה הראשון ומי בא אחריו, אינו יודע.

בסיפור נוסף של "גאונות", נתקלתי באחת הנסיעות לרוסיה עם קבוצה של חסידים נכבדים. הגענו לעיירה ליוזנא שברוסיה הלבנה, מקום בו החלה נשיאותו של אדמו"ר הזקן ובה ייסד את חסידות חב"ד. עצרנו ליד אחד הבתים העתיקים בעיירה ואמרתי לנוכחים שיתכן וזה היה ביתו של אדמו"ר הזקן, וכאן היה הסיפור הידוע עם החסיד ר' שמואל מונקעס, שתלה עצמו על משקוף ביתו של הרבי. לאחר שסיימתי את דבריי ניגש אליי אחד המכובדים שי' בפנים רציניות ושאל אותי: "תגיד, מה הסיבה שר' שמואל מונקעס התאבד?". בתחילה לא קלטתי את דבריו, ושאלתי אותו: "מי אמר לך שהוא התאבד?". "אתה אמרת הרגע שהוא תלה את עצמו!", השיב. (ואם אתה הקורא לא פורץ ברגע זה בצחוק אדיר, הרי שאתה (או את) לוקה באותה תסמונת עליו נסוב מאמר זה).

וכי תאמרו, מי אמר שחסיד חב"ד חייב לדעת את תולדותיהם של רבותינו נשיאינו ותולדות חסידות חב"ד? ! הנה אנו רואים שיש עסקנים נכבדים "שפיץ-חב"ד" שאינם יודעים דבר וחצי דבר מחסידות חב"ד ואדמו"ריה, והדבר לא מפריע להם לייצג את חב"ד בעוז ובגאון.

במקום לענות תשובה לשאלה הבנאלית הזאת, אביא קטע ממכתבו של כ"ק אדמו"ר הרי"צ, בו הוא מספר על התהליך שעבר כל אברך צעיר שרצה להצטרף לחסידות חב"ד בימיו של הצמח צדק. את תקופת החינוך הראשונה היה עושה האברך במחיצתו של החסיד הידוע ר' הלל מפאריטש. דרכו בחינוך של ר' הלל הייתה מיוחדת בכך, שבשבועות הראשונים לבואו של הצעיר היו עוסקים אתו אך ורק בסיפורים מרבותינו נשיאינו הקדושים. רק אח"כ עברו ללימוד החסידות ודרכי החסידות.

כאשר היו שואלים את ר' הלל מדוע הוא מקדיש זמן ארוך כ"כ לסיפורים ולא מתחיל מיד בלימוד תורת החסידות והדרכה חסידית, הוא היה עונה: תחילת וראשית עבודתו הרוחנית של היהודי הוא: "אדם כי יקריב מכם", כפי המבואר בחסידות. אבל לפני שניגשים לעבודת הקורבנות חייבים קודם כל להיות "אדם". וכיצד הופכים ל"אדם"? ! עושים זאת ע"י הסיפורים, כי הם היסוד והשורש! וכשם שתורתנו הקדושה מתחילה בספר בראשית ובספר שמות שרובם סיפורים אודות התהוותו של עם ישראל, ורק אח"כ מגיעים לחלק העיוני של התורה, כך גם לפני

שמתחילים לעסוק בתורת החסידות ודרכיה, צריכים להתחיל בסיפורים אודות רבותינו נשיאינו, ורק אז אפשר להתחיל בעבודה הרוחנית של "אדם כי יקריב מכם".

אבל בואו נשים לרגע את דרכי החסידים והחסידות בצד, ונדבר על הנוהג המקובל בעולם, ולא דווקא בעולם החסידי. כאשר משהו מתקבל להיות חבר בארגון כלשהו, חלה עליו החובה האלמנטארית, לדעת משהו על הארגון שהצטרף אליו, כגון, מהי מטרת הארגון, מי ייסד אותו ומי היו ממשיכי דרכו של המייסד. לא יתכן שאדם יצטרף לארגון ולא ידע דבר וחצי דבר לשם מה הוקם הארגון. אנחנו, חסידי חב"ד, משתייכים לארגון החשוב ביותר הקיים כיום בעולם. האם כחבר בגוף חשוב זה לא חלה על כל אחד ואחת החובה לדעת לפחות בידע בסיסי ובהכרה שטחית, מי ייסד את הארגון הזה, לשם מה ייסדו אותו ומי היו ממשיכי דרכו של המייסד?!

קחו את הדמוקרטיה הגדולה בעולם, ארצות הברית, מי שרוצה להצטרף לאומה זו ולהפוך לאזרח אמריקאי, חייב לעבור מבחן ידע בסיסי בהיסטוריה ובחוקה של ארצות הברית. אם אתה נכשל, אתה לא מקבל אזרחות. ואם בארצות הברית כך, בחסידות חב"ד על אחת כמה וכמה.

ואם ישאל השואל ומה לכל זה ולכפר חב"ד, הרי זו בעיה חב"דית כלל-עולמית?!

התשובה לכך היא כי כפר חב"ד הוא הריכוז החב"די היחיד בעולם שלהנהלת הכפר יש שליטה על הבאים בשעריו.

אז אולי נעשה ניסיון, מהיום והלאה כל תושב חדש הרוצה להצטרף לכפר יהיה חייב לעבור מבחן קצר בתולדות חב"ד, וכשיעמוד במבחן יזכה להתקבל כחבר בקהילה החשובה ביותר בעולם. אם זה טוב לאמריקה, למה שזה לא יהיה טוב לכפר חב"ד.

ועוד הערה קטנה לפני סיום: גם לילידי הכפר ותושביו הותיקים, שיהיו פטורים מהמבחן, לא יזיק לדעת את ההבדל בין כפר חב"ד לאחיעזר וצפריה...

והעיקר שכחתי, השווער של אדמו"ר הצמח צדק הוא אדמו"ר האמצעי.

"לפקוח את העיניים" - לראות את המהפכה

לפני ימים אחדים שמעתי סיפור קטן. הסיפור הוא אמנם קטן, אבל ניתן ללמוד ממנו על דברים גדולים ועצומים המתחוללים אל מול עינינו שאיש אינו שם לב אליהם.

בתחילת שנות ה'כפים" (שנות ה-60) התגורר המשפיע ר' משה וישצקי בעיר צ'רנוביץ, שהיתה חלק מברית המועצות. הימים היו ימי השלטון הסובייטי, ששלט ללא מיצרים והפיל את חיתתו על אזרחי ברית המועצות בכלל ובעיקר על יהודים שומרי תורה ומצוות. לימוד תורה עם ילדים היה עדיין בגדר סכנה. ר' משה היה אוסף לביתו ילדים ונערים מעטים מבני העיר ולימד אותם קצת חומש, קצת משניות, ולפעמים גם מעט תניא. באחד הפעמים סיפר ר' משה לתלמידיו על המשיח שעתיד לבוא ולגאול את עם ישראל. אחד הילדים, שאל את ר' משה "מה יהיה כשיבוא משיח?" ענה לו ר' משה: "האם היית פעם בכיכר האדומה שליד הקרמלין?!" "מה אתה מדבר ר' משה?!", ענה הילד, "את הכיכר האדומה אני רואה רק בתמונות, אני לעולם לא אבקר שם, זה מקום מאד מפחיד לכל אזרחי ברית המועצות, וליהודים זה מפחיד בכפליי כפליים".

"נכון", ענה לו ר' משה, "היום הכיכר האדומה והקרמלין הם סמלים של רשע, שפיכות דמים

ורדיפת יהודים. היום אתה מסתיר את הציצית שאתה לובש עמוק במכנסך, את ספר התניא אתה לא מעז להוציא מביתך. אבל כשיבוא משיח, הכל יתהפך, ילדים יהודים יסתובבו בקרמלין ובכיכר האדומה עם ציציות בחוץ, יחזיקו את ספר התניא בידיהם ויעיינו בו במרכז הכיכר האדומה, ואיש לא יעיר להם על כך...!".

אותו ילד הבין, שכאשר ילד יהודי מסתובב בכיכר האדומה כשציציותיו מתבדרות ברוח וספר תניא בידיו, זאת אומרת שהמשיח כבר כאן.

אז עכשיו, ב"ה, מסתובבים ילדים יהודים בכיכר האדומה כשציציותיהם מתבדרות ברוח, ספרי תניא בידיהם... והפלא הגדול הוא שאיש אינו מתרגש.

מאות שלוחים פזורים בכל רחבי ברית המועצות (לשעבר), פותחים בתי כנסת ומקוואות, מקימים בתי ספר, מקימים חדרים, ישנם כאלו שהקימו גם ישיבות גדולות. לאחרונה נפתחו גם מכוניס לסמיכה, ואיש לא מתרגש. איש לא מדבר על הפלא הגדול ביותר בדורנו המתחולל אל מול עינינו. הרי רק לפני כמה עשרות שנים, כל הדברים האלו לא היו אפילו בגדר חלום. מי חלם שיבוא יום ומאות שלוחים יכבשו את רוסיה? ! לפני שלושים שנה, אם מאן-דהו היה אומר שרוסיה תוצף בשלוחים של הרבי, היו מאשפזים את האיש באשפוז כפוי... איש לא העלה את הדבר גם בחלומותיו הוורודים ביותר.

חלק מתהליך הגאולה

ישנו כלל ידוע, שבתורת החסידות מרבים להשתמש בו, "נעוץ תחילתן בסופן וסופן בתחילתן". הרבי נשיאנו אמר באחת השיחות שאדמו"ר הזקן היה יכול לייסד את חסידות חב"ד רק ברוסיה. וסיבת הדבר היא, כי עניינה של חסידות חב"ד הוא לתקן את עניין העבודה ע"פ טעם ודעת, עבודת המוחין, לכבוש את בעלי המוחין. ולכן התיישב אדמו"ר הזקן מייסד חסידות חב"ד דווקא ברוסיה. משא"כ במדינת וואהלין ופולין, שמצד כמה וכמה סיבות היתה שם ההנהגה רק בעניינים של חג"ת – התיישבו בהם אלה שדרכם בעבודת ה' היתה באופן כזה...".

הרי ברור שההתחלה והייסוד של חסידות חב"ד קשור עם המקום הגשמי שנקרא בעבר ברית המועצות.

וכאן אנחנו מגיעים ל"ונעוץ תחילתן בסופן", כשם שתחילתה של חסידות חב"ד היה ברוסיה ואוקראינה, לכן עכשיו שאנו נמצאים על סף הגאולה וסיום ימי הגלות, חזרו רוסיה ואוקראינה 'לככב' ולהיות במקום הראשון של הפעילות החב"דית. פעילות שאין לה אח ורע בכל העולם כולו.

דבר נוסף וידוע הוא שייסודה של חסידות חב"ד הייתה כהכנה לגילוי משיח. כפי שאמר הבעש"ט בעת לידתו של רבנו הזקן: "נשמה חדשה ירדה לעולם שתאיר את העולם בתורת הנגלה והחסידות ותהיה לה מסירות נפש על דרך החסידות ותצליח עד ביאת המשיח".

בשיחותיו האחרונות של הרבי, כשהוא דיבר על הגאולה הקרובה, הוא הרבה להשתמש במושג "צריכים רק לפקוח את העיניים ונראה שאנחנו נמצאים בתוך הגאולה". הרבה דיו נשפך על פירוש המשפט הזה, והרבה חילוקי דעות נתגלעו סביב אותה "פקיחת עיניים".

אני הקטן רוצה להציע הסבר שונה לאותה "פקיחת עיניים", הסבר שיכול לאחד את חילוקי הדעות בפירוש הדברים. לענ"ד נראה לומר שהכוונה "שצריכים רק לפקוח את העיניים" קשורה

עם מה שמתחולל היום ברחבי חבר העמים.

לפני שבעים ושמונים שנה פעלו חסידים רבים בברית המועצות, בשליחותם של רבותינו נשיאינו. הם עסקו בפתיחת חדרים, ישיבות, בתי כנסת ומקוואות, מתוך מסירות נפש ממש. רבים נעצרו ונשלחו לארץ גזירה, והיו אחדים שהוצאו להורג. אם היו מביאים היום את החסידים הללו לרוסיה ולאוקראינה והיו אומרים להם "תפתחו את העיניים!", מה הם היו אומרים? "משיח הגיע!", זאת הייתה תגובתם הספונטנית למראה הפעילות הנעשית היום ברחבי חבר העמים.

ניקח דוגמא ספציפית וקרובה אלי: סבי, החסיד ר' אברהם דריזין (מאיוור), היה בשנות הצ' המנהל הכללי של ישיבות תומכי תמימים המחתריות. במשך עשר שנים הוא התגורר בסביבות העיר מוסקבה. בגלל היותו נרדף ע"י השלטונות, הוא החליף באותם שנים - עשר דירות! במשך אותם שנים הוא כמעט ולא לן בביתו. באחד הפעמים הוא הסתתר בעליית הגג של מארינה רוצ'שה במשך חצי שנה. אילו היו מביאים אותו היום למארינה רוצ'שה, פוקחים את עיניו ומראים לו את מה שנעשה היום באותה מארינה רוצ'שה, הוא היה זועק בכל כוחו "משיח איז שוין דא!" [משיח כבר כאן].

או ניקח את החסיד הידוע ר' חוניע מורוזוב הי"ד, מזכירו של אדמו"ר הריי"צ, שנעצר והוצא להורג בעיר לנינגרד, והיו מביאים אותו היום ללנינגרד-פטרבורג ופוקחים את עיניו. מה הוא היה אומר? "ימות המשיח!"

דוגמה מרתקת יותר, היא דמותו של הרה"ג המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן, רבה של העיר דנייפרופטרובסק, שכל פעילותו בעיר הייתה קשורה במסירות נפש ממשית, ונעשתה במחותר מתוך פחד וחרדה. בגלל אותה פעילות נעצר ע"י השלטונות, עונה וגורש למקום גלותו. אם היו מביאים אותו היום לעירו, והיה רואה את הפעילות שנעשית שם באופן של "מלכתחילה אריבער". או שהיו מביאים אותו לבית הכנסת שלו בדנייפרופטרובסק, שהמתפללים, בזמנו, היו מתגנבים אליו בפחד ובחרדה, והיה רואה שהיום עשרות צעירים יושבים באותו בניין והוגים בתורה. מה היה אומר על כך רבי לוי יצחק?! "משיח איז שוין געקומען!" [משיח כבר הגיע!]

האם לא זו הכוונה ב"לפקוח את העיניים" ולראות שאט אט הגאולה כבר כאן?

אין בעל הנס מכיר בניסו

והשלוחים עצמם, הם עסוקים בשליחותם ואינם מודעים כלל שהם בפעילותם מהווים חלק מתהליך היסטורי מהפכני שאין לו אח ורע בדורנו, בבחינת "אין בעל הנס מכיר בניסו" - ההכנה הגדולה והחשובה ביותר לקראת התגלותו של מלך המשיח.

אני לא יודע כמה מהשלוחים מודעים להיסטוריה העקובה מדם של מקום שליחותם. אני לא יודע האם השליח ברוסטוב יודע שהרב שניהן בעירו בשנים תרצ"ד-ה, הרב משה מדליה הי"ד, נרצח ע"י השלטונות בגלל היותו "מראשי השניאורסונים". הרב מדליה נשלח לרוסטוב בשנת תרצ"ד ע"י כ"ק אדמו"ר הריי"צ. לאחר שהספיק לשמש ברבנות קצת יותר משנה, הוא נעצר, נשלח לסיביר והוצא להורג.

מי היה מאמין - האין זה שלב נוסף של תהליך הגאולה?!

אינדיקציה נוספת לגודלה ועוצמתה של המהפכה החב"דית בחבר העמים, קבלתי בזמן האחרון כאשר שמעתי דו-שיח בין שני צעירים. אחד הצעירים אמר לחברו: "היום מוסקבה

ודנייפרופטרובסק זה לא שליחות של מסירות נפש. יש שם קהילות מסודרות העונות לכל צרכיה של משפחה חב"דית הן בחינוך והן בכל הצרכים הגשמיים. זה כמו שצעיר מכפר חב"ד ייסע לשליחות לנחלת הר חב"ד בקרית מלאכי".

הצעיר שאמר את הדברים אינו צודק, עדיין יש הבדל בין נחלת הר חב"ד למוסקבה ודנייפרופטרובסק, אבל בכל זאת יש קמצוץ אמת בדברי הצעיר. היום זאת לא מסירות נפש גדולה להקים בית חסידי באותם ערים. גם מסירות הנפש של השלוחים ביתר ערי רוסיה ואוקראינה, כגון טומסק, אומסק, אופה, נקולייב וכדומה, אינה גדולה יותר ממסירות נפשם של השלוחים ברומניה, הונגריה, צ'כיה וספרד.

האם ביקרתם לאחרונה בעיר דנייפרופטרובסק שבאוקראינה? ! תגידו שם של מעדן גשמי שלבכם חפץ, שלא תוכלו להשיגו בעיר. כן, גלאט כשר, מייצור מקומי.

גם זאת תופעה הממחישה את גודל המהפך שעשו השלוחים בחבר העמים.

בסממן נוסף, ביזארי ולא חשוב, שאנו עומדים ממש על סף הגאולה, הבחנתי בכינוס השלוחים העולמי שנערך בניו-יורק. הייתי עד לתופעה מדהימה: ראיתי כיצד שלוחים אמריקאים (אמריקה הגדולה והעשירה) פונים לחבריהם השלוחים בחבר העמים ומבקשים עזרה. לא עזרה רוחנית, אלא עזרה פיננסית, גשמית ממשית!

מלך (החיות) בשדה...

סיפור לראש חודש אלול

בר"ח אלול הגעתי לעיר התורה והיראה כדי לפגוש את אחד מחשובי עסקני העיר. האיש התקשר והתנצל שיאחר בחצי שעה. אין ברירה עליי להמתין. לפתע ראיתי סביבי בחורים צעירים אצים רצים. לשאלתי "מה קרה ולאן אתם ממהרים?" השיבו לי אחדים מהם: ראש הישיבה הגאון הגדול ר' חאצקעלע פליישפארב עומד לפתוח את זמן אלול בישיבת חכמי סלוצק. כל שנה הוא פותח את 'הזמן' בשיחה מוסרית מרתקת לעילא ולעילא. "פה מפיק מרגליות", אמרו לי אחדים מהצעירים.

"האם גם אני יכול להיכנס לישיבה לשמוע את שיחתו של ראש הישיבה?" שאלתי את הבחורים, "בוודאי" השיבו, "הרבה בעלי-בתים באים להתענג על שיחותיו של ר' חאצקעלע שליט"א".

מכיוון שהייתה לי חצי שעה פנויה נכנסתי גם אני. אולם הישיבה היה מלא מפה לפה.

הנה לפניכם תקציר משיחתו המאלפת של ראש הישיבה:

...מוריי ורבותיי, כל שנה הייתי פותח את שיחתי בפניכם, תלמידיי היקרים, במשל הידוע על הנידון העומד בפני בית המשפט כשחבל כרוך סביב צווארו ותחת לרגליו שרפרף קטן. מחכים לראות האם יחזור בתשובה. אם יחזור בתשובה שלמה, אזי יסירו את החבל מעל צווארו, ויהיו לו חיים טובים ומאושרים, אבל אם חלילה לא יחזור בתשובה, או אז ימשכו את השרפרף מתחת

לרגליו... ור"ל סופו יהיה רע ומר. תתארו לעצמכם את גודל הפחד של הנידון. כך גם אנחנו בחודש אלול עומדים רועדים ומפחדים מהגרוע ביותר.

אבל מוריי ורבותיי, כאשר חוזרים על אותו משל פעמים רבות, שנה אחר שנה, מתכהה התחושה. החושים שלנו אינם מגיבים באותה התלהבות כמו בפעם הראשונה, אשר על כן השנה אני רוצה להביא בפניכם משל חדש אשר יעצים את רגש הפחד שצריך לשרור בחודש אלול, ואני מקווה שההתעוררות תהיה גדולה יותר בשנה זו מאשר בשנים הקודמות.

ובכן, מורי ורבותיי – המשיך הגאון ר' חאצקעלע - לפני שנים רבות התגורר בשכונתי חסיד חב"ד בשם ר' פסח. תמיד כשהייתי פוגש אותו בחודש אלול הוא היה זורק לעברי את המשפט "ר' חאצקל, ס'איז אלול, דער מלך איז בשדה". האמת היא שלא ירדתי לסוף דעתו, מאי משמע ש"המלך בשדה"? ר' פסח לא פירט בפניי מה בא המשל לומר. אך מוריי ורבותיי בקיץ האחרון, בתקופת בין הזמנים, תפסתי את עומקו של המשל "מלך בשדה".

היה זה בעת שבקרתי עם נכדיי היקרים בגן החיות. עברנו מחיה לחיה והסברתי להם את שלימות הבריאה שנוצרה גם ע"י אותן חיות. כאשר עמדנו מול כלוב האריות, נזכרתי במשל של ר' פסח - "מלך בשדה". הרי האריה הוא מלך החיות, בעל חיים מסוכן ביותר, שאילו הייתי עומד לידו מחוץ לכלוב הוא היה קורע אותי לגזרים. והנה אני עומד קרוב אליו ואיני פוחד. וכל זאת למה? כי הוא סגור ומסוגר מאחורי סורגי ברזל עבים.

תארו לכם מוריי ורבותיי, הרעים ראש הישיבה בקולו האדיר, מה היה קורה אם אותו אריה היה בורח מהכלוב רח"ל והיה מסתובב חופשי כאן בשדה שמחוץ לישיבתנו. איזה פחד היה נופל על כולנו?! הרי היינו סוגרים את החלונות והדלתות והיינו עומדים על המשמר שחלילה מלך החיות הזה לא יפרוץ לישיבתנו ויעשה בה שמות, הרס וחורבן. הפחד הוא איום ונורא. מלך החיות נמצא בשדה ומטיל אימה ופחד על כל התושבים הקרובים לאותו שדה.

וסיים הגאון ר' חאצקעלע:

כך צריכה להיות ההרגשה בחודש אלול – א'פחד א'שרעק – אימה ופחד! רעדה וצמרמורת עוברת בנו כאשר אנחנו עומדים לפני יום הדין המתקרב ובא.

תשובה, מוריי ורבותיי, רק תשובה!

עד כאן תוכן דברי הגאון הגדול בקצרה.

כאשר שמעתי את פירושו של ר' חאצקעלע ל"מלך בשדה", נזכרתי בסיפור שהיה עם המשפיע החסיד ר' חיים שאול ברוק ע"ה. היה זה בעת שר' שאול היה ראש ישיבה בישיבה בתל אביב, לפני תש"י, בין תלמידי הישיבה היו רבים שלא באו מבתי חב"דיים. אחד התלמידים היה בנו של אדמו"ר ידוע. בן האדמו"ר לא גילה התלהבות יתרה בעת לימודי החסידות שלמדו בישיבה. פעם פנה אליו ר' שאול ברוק ואמר לו: "דוד, אתה הרי בנו של אדמו"ר, ובעוד כך וכך שנים אתה עצמך תהיה לאדמו"ר, ומזמן לזמן תצטרך לומר קצת דברי תורה בפני החסידים. אם לא תלמד קצת ליקוטי תורה' מהיכן יהיה לך מה לומר בפניהם?"

כך גם חשבתי אודות אותו גאון גדול, חבל שלא למד קצת ליקוטי תורה, כי אז היה נוכח לדעת שהמשמעות של "מלך בשדה" היא ההיפך המוחלט מהדברים שנשא בפני תלמידיו. לא רק ש"המלך" הוא שונה לחלוטין... גם המשמעות של המשל הפוכה לחלוטין.

מלך בשדה, לפי רבנו הזקן, מקבל כולם בסבר פנים יפות, ומראה פנים שוחקות לכולם, וכולם יוצאים לקראתו ומקבלים את פניו.

משמעות הפוכה, מן הקצה אל הקצה, מאותו "מלך החיות המסתובב בשדה" ומטיל את אימתו וחיתתו על כלום.

וכמו שהרבי חזר ואמר פעמים רבות:

העבודה דחודש אלול היא בשמחה רבה, שלא יכולה להיות שמחה גדולה ממנה, שהרי המלך בשדה... ומראה פנים שוחקות לכולם. יש לעורר את העם בדרכי נועם ומתוך ענווה, וחלילה לומר דברים קשים על ישראל – בנו יחידו של הקב"ה. יש להרבות בברכות בחודש זה, ולשלול ענייני היפך הברכה ח"ו.

וכיון שבאלול מקבל המלך את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם, הרי בודאי שהמלך ממלא הבקשה של כאו"א מישראל, שתהי' לו כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בטוב הנראה והנגלה, הן בעניינים הרוחניים בלימוד התורה וקיום המצוות, והן בעניינים הגשמיים בבני חיי ומזוני רויחי, ועכו"כ בנוגע לבקשה העיקרית – גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו בקרוב ממש.

הרעש העולמי שעושים בני כפר חב"ד

למרות שט"ו בשבט חלף ועבר לפני חודשיים, וחג הפסח עומד בפתח, בכל זאת ברצוני להעלות את העץ ופירותיו "על ראש שמחתנו", וזאת לכבוד י"א בניסן שחגגנו.

כיצד אנו יודעים אם עץ פרי הוא עץ משובח, המביא תועלת לאדם, או שזה אילן סרק, חסר כל תועלת? אכן הבוחן, הם הפירות שנותן העץ. אם הפירות הם טעימים ועסיסיים, הרי העץ ממלא את תפקידו עלי אדמות. כאשר הפירות אינם טעימים ולא ניתן לאכלם, למרות שהעץ עצמו מפואר ויפה, הוא אינו "ממלא את תפקידו". עץ פרי אינו עץ נוי, תפקידו לספק לאדם את מזונותיו ואת פירותיו - "אילן עושה פירות".

כך עלינו למדוד את ההצלחה של כפר חב"ד. כאשר "פירותיו" של הכפר הם משובחים ביותר, הרי הכפר ממלא את תפקידו. בעיקר הדבר מתבטא בתפקיד החשוב ביותר שהוטל על חסידי חב"ד בדורנו זה, והוא תפקיד השליחות. כאשר אנו רואים שמכפר חב"ד יצאו מאות שלוחים ושליחות לכל פינה ברחבי תבל ובארצנו הקדושה, הרי הדבר מוכיח כאלף עדים שכפר חב"ד הוא "אילן עושה פירות".

בחודשים האחרונים יצא לי להביט מקרוב בפעילותם של ששה שלוחים, הפזורים במקומות קשים במזרח אירופה. הצד השווה של כל השלוחים האלו היא שעבודתם נעשית במסירות עילאית מתוך הקרבה אישית. היקף וסגנון הפעילות שונה ממקום למקום, אבל ההקרבה היא אותה הקרבה. לגמרי 'במקרה' כולם בני ובנות כפר חב"ד!

עמדתי ותהיתי ביני לבין עצמי, מהיכן באה להם אותה מסירות והקרבה, הם הרי גדלו ב"חממת" כפר חב"ד, שכבר מקדמת דנא הפך למקום שרבים מזלזלים באיכות הדור הצעיר הגדל בו. לא פעם אנחנו, תושבי כפר חב"ד, שומעים מ"חכמים" בעיניהם, את המילה "כפרחבדים", או כפי שהצעירים מכנים אותנו "כפחים", הנאמרת בנימה לא מכבדת, בלשון

המעטה. ואיך זה שדווקא מכפר חב"ד יצאו כל כך הרבה שלוחים, שרבים מהם בחרו לצאת למקומות הנדחים והקשים ביותר.

המחשבה הזאת על הקשר בין עבודת השליחות לכפר חב"ד החלה לנקר במוחי בעת שחוויתי חוויה מרגשת, היה זה בעת שהשתתפתי בחגיגת יום הולדת שחגגה אחת הקהילות החשובות באירופה לשליח הראשי, רב קהילתם. בעת החגיגה ניתן היה לחוש בעוצמה האדירה בה נחון השליח, והאהבה הרבה שהרעיפו עליו כל בני הקהילה. כאשר ראשי השלטון המקומי החליטו להעניק את אות הכבוד של העיר לשליח, הם לא ביקשו מהשליח שיבוא ללשכת ראש העיר, כמקובל, אלא ראש העיר וכל חברי מועצת העיר טרחו ובאו למשרדו של הרב ושם הם העניקו לו את אות הכבוד. הצלחתו של השליח באותה עיר היא בעלת ממדים אדירים, שקצרה היריעה מלפרטה. השפעתו של השליח אינה רק בתחום עירו, אלא משתרעת על כל אותה מדינה והסמוכות לה.

בשעת החגיגה עלתה במוחי אותה מחשבה מוזרה וקטנונית: "הרי שליח זה נולד, גדל, והתחנך בכפר חב"ד! האם יש קשר בין הדברים, או שזה 'מקרה נקרה' בעלמא".

לא התאפקתי וסיפרתי את הגיגי לבי לאחד העסקנים החשובים שישב לידי בעת אותה חגיגה. "אתה כפר-חב"די, ועולמך צר כעולמה של נמלה!" אמר לי האיש, "אתה מביט על כל דבר בעולם במשקפיים כפרחבדיות, שהם משקפיים מצומצמות. תסיר את הכפרחבדיות מעיניך ותראה שיש עולם גדול ורחב מחוץ לכפר חב"ד!".

לומר את האמת, נבוכתי. אולי באמת אין שום קשר בין כפר חב"ד, להצלחתו של אותו שליח, ושל יתר מאות בני ובנות כפר חב"ד הפזורים בכל רחבי העולם, וכל הקשר לכפר חב"ד נולד במוחי הצר והמצומצם, כי הרי בכפר חב"ד נולדתי.

ביום שישי לפני שבוע, קרוב לכניסת השבת, התקשרו אליי ממערכת העיתון ובקשו ממני להכין כתבה לעיתון. התלבטתי האם להעלות על הכתב את ההגיגים הללו, על השלוחים בני כפר חב"ד. חששתי שמא אהיה ללעג וקלס בעייני הקוראים ויתגלה קלוני ברבים "הנה עוד מצומצם כפרחבדי, אקליין קעפלדיקער". הבטחתי לנודניקים מהמערכת שאחרי שבת אנסה לכתוב משהו.

אבל הקב"ה עשה חסד עמדי ורחם עליי. בבואי בליל שבת לבית הכנסת מצאתי על השולחן שיחה של הרבי שיצאה לאור לקראת שבת פר' ויקרא. השיחה היא מפורים שנת תשכ"ו. כשקראתי את השיחה, אורו עיניי, וגופי הפך חידודין חידודין מרוב התרגשות.

וכך אמר הרבי באותה שיחה:

... ענין זה נוגע ושייך להמוזכר כמ"פ אודות כפר חב"ד. לכאורה אינו מובן מדוע נקרא שמו "כפר" – הרי התפקיד של מקום זה, הוא שממנו יתפשטו המעיינות בכל הארץ אשר "ארץ הקודש" יקרא לה... ובהתאם לכך היה צריך לקרוא מקום הזה בשם הכי נעלה. הן אמת

שה"מרכז" שממנו התפשטו מעיינות החסידות של הבעש"ט ורבינו הזקן לא היו "בעיירות מוקפות חומה", ואפילו לא "בעיירות גדולות", אבל כל זה היה בחוץ לארץ, במדינות שבהם לא נוגע החילוק של כפר ועיר, משא"כ כשמדובר בארה"ק, ובקביעת שמות בלשון הקודש – הנה מלכתחילה הי' פלא גדול: מדוע נקרא כפר חב"ד ולא עיר חב"ד?!

ולאמיתו של דבר, הא גופא שהתיישבו במקום הזה, הוא בודאי בהשגחה פרטית. ויש לומר בדרך אפשר שזהו מצד המעלה שיש ב"כפר" לגבי "עיר". איתא בגמרא: "כל מה שראה יחזקאל ראה ישעי', למה יחזקאל דומה, לבן כפר שראה את המלך, ולמה ישעי' דומה, לבן כרך שראה את המלך". ולכן ישעי' לא התפעל כשראה את המלך, כיון שהי' אצלו דבר רגיל, משא"כ יחזקאל הנה "בראותו מראות אלקים", הי' זה בקול רעש גדול (מיט אשטורעם).

והנה אף שלכאורה מודגשת כאן המעלה של "בן כרך" לגבי "בן כפר", הרי, עפ"י המבואר בחסידות, יש מעלה באופנים לגבי השרפים. שמזכירים את השם "ברעש גדול" דוקא. משא"כ השרפים שכיון שאצלם אין זה דבר חידוש, חסר אצלם ה"שטורעם", ובמילא אין אצלם "רעש גדול" – מובן מזה שיש מעלה ב"בן כפר" לגבי "בן עיר".

והרבי ממשיך :

ובנוגע לעניינינו: כאשר צריך לפעול שיפוצו המעיינות ויציפו אפילו את החוצה ולהלהיב ולשלהב את כל הסביבה ב"לבת אש", יש צורך במעלה של "בן כפר שראה את המלך", שמגלה ומפרסם את הדברים מתוך רעש ו"שטורעם"...

ובכל אופן, בנוגע לפעולה על הזולת, רואים בפועל, שכאשר נגשים אליו מתוך "שטורעם", הרי זה פועל וחודר במהירות ובמידה גדולה יותר מאשר הגישה שע"י הסברה, הבנה והשגה.

והרבי סיים את השיחה באמרו:

ויש לומר, שזהו הטעם שע"פ השגחה נקבע השם "כפר" דווקא, כדי להדגיש את ההתפעלות מהעובדה שהגדיל והפליא הוי' לעשות בארץ להוציא אותם מתוך נסים גלויים מן המיצר אל המרחב והתפעלות זו ימשיכו ויביאו לידי "בכך" בנוגע להפצת לימוד התורה, נגלה וחסידות וקיום מצוותי' בהידור, באופן דהולך ומוסיף הולך ואור ועד שיאירו את חושך הגלות ו"לילה כיום יאיר", "כימי צאתך מארץ מצרים" - כן יהי' לנו בקרוב ממש בביאת משיח צדקנו.

עד כאן דבריו של הרבי .

נדמה לי שכל מילה נוספת מיותרת.

ואנחנו תושבי כפר חב"ד מותר לנו להיות גאים על שזכינו לגור ב'כפר של הרבי'. והכי חשוב: 'העץ המפואר'- כפר חב"ד, יכול להתגאות במאות ה"גידולים שגידל", בני ובנות הכפר, שיצאו מהכפר עם מטען עצום, לכבוש את העולם בשליחותו של הרבי .

יש שלוחים ויש "שלוחים" / מהדורה ראשונה

בשיחותיו הקדושות, בשנים האחרונות, הזכיר הרבי פעמים רבות "שכל אחד שנולד בדור זה – נולד שליח של נשיא דורנו, אשר הוא הנשיא דכל אנשי הדור". זאת אומרת שכל היהודים בדורנו הם שלוחיו של הרבי. ובפרט חסידי חב"ד בדור זה - כולם שלוחים של הרבי.

ולמרות האמור לעיל הרי לא יעלה על הדעת שכל אנ"ש ייטלו חלק בכינוס השלוחים העולמי הנערך בקירוב לבית חיינו בנ"י. הכינוס מיועד למובחרים שבעם שעוסקים בפועל ממש בעבודת השליחות.

לשלוחים העוסקים בשליחות יש נושאים וצרכים המייחדים רק אותם, כמי שעוסקים ברוב שעות היום בהפצת המעיינות חוצה, ובאים במגע עם קהלים שונים. בנוסף לכך, יש דברים המטרידים רק אותם ואת בני משפחותיהם, מעצם מקום מגוריהם - לא בריכוזי אנ"ש. והדברים ידועים ואין כאן המקום להאריך בזה.

ולכן ההתכנסות של השלוחים יש בה משום חיזוק והתייעצות של אנשים העוסקים כולם באופן כללי באותו נושא, ו"איש לרעהו יעזור ואיש לאחיו יאמר חזק". שלוחים ותיקים מייעצים לשלוחים חדשים, בעלי ניסיון בתחומים שונים מייעצים לחסרי הניסיון, וכך הלאה וכו'.

אבל בזמן האחרון אנו עדים לתופעה מוזרה שלדעתי מעיבה במקצת על הכינוס, והיא: לכינוס השלוחים מסתפחים בכל שנה כל מיני פונקציונרים, שהקשר שלהם לעניין השליחות הוא בדיוק כמו הקשר של כל חסידי חב"ד לעניין השליחות – גם הם נולדו בדור שכולם הם שלוחיו של נשיא הדור. אבל מה לעשות הכינוס אינו מיועד להם. עבור "שלוחים" כאלו ערכו במוצאי שבת האחרונה כינוס של חסידי חב"ד בבית הכנסת בית מנחם בכפר חב"ד. הכינוס שייערך בסוף שבוע זה בנ"י. אינו עבורם, אז מדוע הם נדחפים לשם?

כשמגיעים לצילומים הם תמיד במקום הנכון - "יושבים ראשונה במלכות". הם אמנם עובדים מסורים בכל מיני מוסדות, אבל הקשר של תפקידם לעניין השליחות הוא קלוש ביותר.

ניקח לדוגמא את כנסי המחנכים הנערכים מידי שנה בכמה מקומות ברחבי תבל, האם יעלה על דעת מאן-דהו לשותף באותם כינוסים את המזכירים, שרתי בתי הספר או את אנשי התחזוקה, למרות שהם עובדים במסירות במוסדות חינוך.

את "חטאיי" אני מזכיר היום, לפני מספר שנים השתכשכתי במי המקווה ביישוב בו אני מתגורר, כדרכי בקודש מידי יום, יחד איתי השתכשכו עוד ארבעה פונקציונרים אותם אני פוגש מידי יום במקווה. הם נתנו לי להבין שהיות שהם עובדים למחייתם במוסדות הקשורים לשליחות, הרי הם רואים חובה לעצמם להשתתף בכינוס השלוחים. באותו רגע נפלתי ברוחי, והרהורים מוזרים צפו ועלו במוחי, הרי הדברים בהם אני מתעסק אינם פחות "שליחותיים" מאותם משתכשכי

המקווה החמה ביישובנו הנכבד, ואם הם נוסעים לכינוס, מדוע שגם אני לא אסע. ואכן קמתי ונסעתי.

הגעתי לכינוס הפתיחה של הכינוס. בשולחן שלידי הסבו שליח ר' לייבל רסקין ע"ה ממרוקו ולידו ישב, ר' ניסן פינסון ע"ה מתוניס, ועוד שלוחים "שהפכו עולמות". באותו רגע חשבתי לעצמי "איך אתה מעז לשבת יחד עם השלוחים האלו. מסירות נפשך מסתכמת בזה שאתה נכנס למים חמים במקווה, ואיך מלאך לבך לשבת יחד אתם באותו כינוס. מה הקשר של 'שליחותך' לשליחות של אותם שלוחים?!" באותו רגע החלטתי לפרוש מהכינוס, ולא להשתתף בעתיד בשום כינוס בל"נ. (ואולי בכל זאת בעתיד, מי יודע, אהפוך לשליח, ואז אשמח להשתתף בכינוסים).

דבריי אינם מכוונים, חלילה, לשלוחים שנתמנו אישית ע"י הרבי - השליחות של אותם אנשים אינה תלויה בתפקיד אותם הם ממלאים, עצם מציאותם היא מציאות של שליחות. דבריי גם אינם מכוונים לאחראים על מערך השליחות - כי הרי דבר ברור הוא שהמטה הכללי של הצבא נמצא תמיד במקום מרכזי, ולא במקום מרוחק וכו'.

"יש שלוחים ויש שלוחים" / מהדורה שנייה

המאמר "יש שלוחים ויש שלוחים" שפרסמתי לפני כשנה לקראת כינוס השלוחים העולמי, בו יצאתי נגד כל אותם "פונקציונרים" למיניהם המשתתפים בכינוס, עורר הדים רבים ורחבים. כנראה שנגעתי בנושא שהטריד רבים, שלא העזו לדון בו בפומבי.

לאחר שקראתי את תגובותיהם של הגולשים, ובנוסף לכך, שמעתי דעות מגוונות מאנשים רבים, הגעתי למסקנה, שלמרות שהרוב הזדהו הזדהות מוחלטת עם הדברים שנכתבו, בכל זאת כנראה שהגזמתי בהצגת הדברים.

אשר על כן, אני מודיע בשער בת-רבים, שאני חוזר בי (מחלק) מהדברים שכתבתי במאמרי הקודם. אני הקטן סבור שכל מי שחושב שהתפקיד אותו הוא ממלא הוא תפקיד "שליחותי", למרות שהוא מתגורר באחד מריכוזי חב"ד הגדולים - הרי הוא שליחו של הרבי! ולכן מן הראוי שישתתף בכינוס השלוחים העולמי.

אבל בכל זאת יש לי הערה קטנה, שכמדומני שרבים יסכימו איתי, למרות שיש בודדים שקשה להם להפנים את הדברים. והיא:

תפקידו של הצבא בכל מדינה הוא להגן עליה ולהילחם באויביה. הצבא מורכב מיחידות קרביות, שהם חוט השדרה של הצבא, ומיחידות שתפקידם לשרת את היחידות הקרביות. בארצנו הקדושה נקראים חיילים אלו בשם "ג'ובניקים" (= תופסי ג'ובים).

כל החיילים, גם אלו המשרתים כטבחים, טכנאים, או מכונאים, לובשים את מדי הצבא, בדיוק כמו החיילים הקרביים - כולם משרתים בצבא תחת פיקודו של הרמטכ"ל.

אבל בכל זאת יש הבדל מהותי: חיילי היחידות הקרביות נדרשים לשם מילוי תפקידם למידה רבה של מסירות נפש. לעומתם ה"ג'ובניקים" משרתים בעורף, במקומות מוגנים, ואינם נזקקים

למסירות נפש, כדי למלא את תפקידם.

ניקח לדוגמא טייס היוצא לטיסה מבצעית. הוא לא יוכל למלא את תפקידו אם הטכנאים לא יבדקו את המטוס ולא יטעינו אותו בפצצות. אבל לקרב יוצא הטייס לבדו, רק הוא מסכן את חייו, הטכנאים נשארים בבסיס הנמצא הרחק מאזור הקרבות. הם לא מסתכנים. באותה שעה שהטייס מסכן עצמו מעל מדינות אויב, יושבים הטכנאים ולוגמים להנאתם כוס קפה מהביל (זאל זיי זיין צוגיזונט), ומעיינים בעיתון היומי .

וכי אפשר להשוות את עבודת השליחות במקומות נידחים וקשים, לשליחות במשרדים הנמצאים בריכוזי אנ"ש. איך אפשר להשוות את מסירות נפשם של השלוחים הנמצאים בהו צ"י מין שבויטנאם, בבלגרד שבסרביה, בקובה שביפן או בטומסק שבסיביר וכו' וכו', לשלוחים שמסירות נפשם מתבטאת בזה שהמקווה החמה בה הם רגילים לטבול מידי בוקר, נמצאה היום בבוקר פושרת משהו...

אז אנא מכם "טבחים, טכנאים ומכונאים", אתם אמנם שלוחים ושלוחים צריכים להיות בכנס השלוחים, אבל אל תדחפו להיות "ראשונים במלכות". תשאירו את המקומות הראשונים לחבריכם ה"קרביים". יש מספיק מקומות בשורות האמצעיות והאחוריות.